

Redogörelse till riksdagen 2019/20:RS1

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2019

Riksdagsstyrelsen har vid sitt sammanträde den 19 februari 2020 beslutat om Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2019.

Andreas Norlén (M)
talman (ordförande)

Erik Ezelius (S)

Annelie Karlsson (S)

Tobias Billström (M)

Lars Hjälmered (M)

Hans Wallmark (M)

Björn Söder (SD)

Per Ramhorn (SD)

Ulrika Heie (C)

Maj Karlsson (V)

*Janine Alm
Ericson (MP)*

Föredragande i riksdagsstyrelsen

Ingvar Mattson
riksdagsdirektör

All offentlig makt i Sverige utgår från folket

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt och förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick.

Riksdagen är folkets främsta företrädare

Riksdagens uppgift är att stifta lagar, besluta om skatt till staten och bestämma hur statens medel ska användas. Riksdagen ska också granska rikets styrelse och förvaltning.

Riksdagen utses genom fria, hemliga och direkta val. Ordinarie val till riksdagen hålls vart fjärde år. Rösträtt vid val till riksdagen har varje svensk medborgare som har fyllt 18 år och som är eller någon gång har varit bosatt i riket.

Riksdagen består av en kammare med 349 ledamöter. Riksdagen väljer inom sig för varje valperiod en talman och tre vice talmän som leder riksdagens arbete. Riksdagen väljer även 15 utskott som bereder ärenden inför beslut i kammaren samt en EU-nämnd för samråd med regeringen i vissa EU-frågor.

Riksdagsförvaltningen är riksdagens förvaltningsmyndighet

Huvuduppgiften för Riksdagsförvaltningen är att biträda vid behandlingen av riksdagens ärenden och tillhandahålla de resurser, det stöd och den service som behövs för kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet.

Riksdagsförvaltningen ska skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete genom att

- svara för ett väl fungerande stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- svara för ett väl fungerande stöd och service till ledamöter och partikanslier
- främja kunskapen om riksdagen och riksdagens arbete
- vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar
- vara en väl fungerande myndighet och arbetsgivare.

Innehållsförteckning

Året som gått	4
Resultatredovisning	6
1 Utgångspunkter	6
1.1 Riksdagsförvaltningens uppdrag	6
1.2 Ledning	6
1.3 Styrning och uppföljning	7
1.4 Personal och organisation	8
2 Sammanfattning – resultat och utveckling 2019.....	10
3 Uppdrag och resultat per uppdragsområde 2019	13
3.1 Kammare och utskott – uppdragsområde A	13
3.2 Ledamöter och partikanslier – uppdragsområde B.....	27
3.3 Kunskap om riksdagen – uppdragsområde C.....	36
3.4 Riksdagens byggnader och samlingar – uppdragsområde D.....	46
3.5 Myndighet och arbetsgivare – uppdragsområde E	51
Finansiell redovisning.....	63
4.1 Resultaträkning.....	63
4.2 Balansräkning.....	64
4.3 Anslagsredovisning	66
4.4 Tilläggsupplysningar och noter	68
4.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	81

Året som gått

I början av året röstade riksdagen fram en statsminister, och en ny regering bildades. Därmed gick riksdagsarbetet in i ett nytt skede efter en höst med övergångsregering. Det parlamentariska läget har under året medfört att beredningen av riksdagsärenden blivit än mer komplex. Kraven på Riksdagsförvaltningen att ge ett professionellt stöd i beslutsprocessen och att informera om riksdagsarbetet har i och med det mött nya utmaningar. God planering, kompetens och flexibilitet har, som alltid, varit viktiga ingredienser i förvaltningens arbete med att ge kammaren, utskotten och EU-nämnden ett väl fungerande stöd.

Parallellt med det dagliga stödet till den parlamentariska processen driver Riksdagsförvaltningen projekt och utvecklingsinsatser för att möta riksdagens framtida behov av stöd. Arbetet med att ta EU-kommitténs rekommendationer vidare är ett sådant exempel. Bland annat har förvaltningen lagt fram förslag till mer enhetliga arbetsrutiner för information och överläggning i utskotten och samråd i EU-nämnden. Samtidigt har förvaltningen fortsatt arbetet med att skapa en enhetlig och samordnad service till ledamöter och partikanslier. Exempelvis har det digitala servicecentret utvecklats genom fler tjänster via Intranätet, och den praktiska hanteringen av ledamöternas övernattningsbostäder ses över.

Riksdagens webbplats, riksdagen.se, är en viktig plattform när vi kommunicerar om riksdagens arbete och beslut. Här kan besökarna följa det dagliga riksdagsarbetet. Genom riksdagens demokratijubileum 2018–2022 vidgar Riksdagsförvaltningen informationen om riksdagen och sätter ljuset på demokratins framväxt och politikens villkor. Firandet av demokratijubileet har intensifierats under året med exempelvis utställningar på läns museer, seminarier och panelsamtal.

Riksdagen ska kunna fungera även om en mindre eller större kris skulle inträffa. Förvaltningen bedriver därför ett omfattande kontinuitetsarbete. Under året har detta ytterligare samordnats och förstärkts med bland annat utvecklade kontinuitetsplaner för prioriterade processer. Det har också tagits fram en plan för prioriterade aktiviteter inom ramen för civilt försvar.

Riksdagens hus behöver renoveras för att fungera i framtiden. Totalrenoveringen av ledamotshuset är ett av de större projekt som pågår med sikte på att skapa flexibla och moderna lokaler i demokratins tjänst. Efter flera års förberedelser var det under året dags för byggstart. Samtidigt pågår planeringen inför ytterligare renoveringar, bland annat har en fördjupad förstudie om ombyggnad av kvarteret Cephalus genomförts.

För att kunna ge bästa möjliga stöd till riksdagen behöver förvaltningen även bedriva ett eget kontinuerligt utvecklingsarbete. Under året inleddes en satsning på ledningskommunikation för samtliga chefer i förvaltningen, och alla medarbetare har erbjudits utbildningar i feedback. En medarbetarundersökning gick ut till hela förvaltningen i slutet av året. Resultatet kommer att bearbetas 2020 och bli en viktig grund för det framtida utvecklingsarbetet.

Ingvar Mattson
riksdagsdirektör

Resultatredovisning

1 Utgångspunkter

1.1 Riksdagsförvaltningens uppdrag

Riksdagen är folkets främsta företrädare. Den stiftar lagar, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas.

Riksdagsförvaltningen är riksdagens förvaltningsmyndighet och har till uppgift att stödja riksdagens arbete. Förvaltningen ska se till att kammaren, utskotten, EU-nämnden, övriga riksdagsorgan och ledamöterna får det stöd och den service de behöver. Riksdagsförvaltningen ska också informera allmänheten om riksdagens arbete och om EU-frågor samt handlägga ärenden som rör riksdagens internationella kontakter. Dessutom ansvarar förvaltningen för att vårda riksdagens byggnader och samlingar samt för myndighets- och förvaltningsuppgifter.

Riksdagsförvaltningens uppdrag är att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete genom att

- svara för ett väl fungerande stöd till arbetet i kammare och utskott med mera
- svara för ett väl fungerande stöd och service till ledamöter och partikansliar
- främja kunskapen om riksdagen och riksdagens arbete
- vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar
- vara en väl fungerande myndighet och arbetsgivare.

Riksdagsförvaltningens verksamhet regleras i lagar och föreskrifter. De grundläggande bestämmelserna finns i regeringsformen, riksdagsordningen och Riksdagsförvaltningens instruktion¹. Mer detaljerade bestämmelser finns i föreskriften om förvaltningens arbetsordning. I den så kallade BEA-lagen finns ekonomiadministrativa bestämmelser.²

1.2 Ledning

Riksdagsförvaltningen leds av riksdagsstyrelsen. Styrelsen består av riksdagens talman, som är ordförande, och tio riksdagsledamöter. Riksdagsstyrelsen överlägger om planering av riksdagsarbetet och beslutar i ärenden av större vikt som rör förvaltningen. Vid styrelsens sammanträden deltar även de vice talmännen och gruppledarna för de partier som inte är representerade i styrelsen. De har yttranderätt men deltar inte i riksdagsstyrelsens beslut.

Riksdagsdirektören är chef för myndigheten Riksdagsförvaltningen och är föredragande i styrelsen. Under styrelsen leder riksdagsdirektören ledamötsrådet. I det samråder förvaltningen och ledamöter om frågor som är av större

¹ Lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

² Lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter.

vikt eller principiell betydelse för ledamöterna, som till exempel deras administrativa stöd, tekniska utrustning och lokaler.

Förvaltningens ledningsgrupp samråder om övergripande frågor som rör förvaltningen. Gruppen består av riksdagsdirektören och avdelningscheferna.

1.3 Styrning och uppföljning

Riksdagsförvaltningens verksamhet ska bedrivas effektivt och enligt gällande rätt. Den ska också vara kostnadseffektiv. Förvaltningen arbetar systematiskt med planering och uppföljning för att säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet.

Planering och beslut

Riksdagsstyrelsen fattar beslut om en strategisk plan som anger de övergripande prioriteringarna för de närmaste åren och om en årlig verksamhetsplan för förvaltningen.³ I styrelsens uppgifter ingår också att lägga fram förslag till anslag och besluta om anslagsdirektiv.⁴ Planeringsprocessen utgår från de lagar och föreskrifter som gäller för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt de uppgifter och uppdrag som riksdagsstyrelsen beslutar om.

Riksdagsdirektören beslutar om en internbudget som tillsammans med bland annat verksamhetsplanen och anslagsdirektivet är styrande för verksamheten under året.

Verksamheten är indelad i följande fem uppdragsområden som utgår från förvaltningens övergripande uppdrag:

- A. Stöd till arbetet i kammare och utskott med mera
- B. Stöd och service till ledamöter och partikanslier
- C. Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete
- D. Vård och bevarande av byggnader och samlingar
- E. Myndighet och arbetsgivare.

Riksdagsförvaltningen ska i första hand prioritera verksamheten inom uppdragsområdet Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m. Därefter ska verksamheten inom uppdragsområdet Stöd och service till ledamöter och partikanslier prioriteras.

Resultatet av förvaltningens arbete redovisas i korthet i avsnitt 2 Sammanfattning – resultat och utveckling 2019.

Uppföljning och kontroll

Parallellt med planeringsarbetet pågår en kontinuerlig uppföljning och kontroll av verksamheten och budgeten. Uppföljningen resulterar bland annat i tertialrapporter, en helårsrapport och en årsredovisning.

³ Riksdagsstyrelsen beslutade om en strategisk plan för 2019–2022 den 27 mars 2019. Verksamhetsplanen för 2019 beslutades den 12 december 2018.

⁴ Riksdagsstyrelsen beslutade om anslagsdirektiv för Riksdagsförvaltningen 2019 den 12 december 2018.

Riksdagsförvaltningen arbetar också med intern styrning och kontroll utifrån bestämmelserna i BEA-lagen. Intern styrning och kontroll är den årliga process som syftar till att med rimlig säkerhet säkerställa att en myndighet fullgör sitt verksamhetsansvar.

Under 2019 identifierade förvaltningen ett antal risker som bedömdes vara prioriterade med utgångspunkt från att de kan påverka myndighetens möjligheter att genomföra sina uppdrag. De prioriterade riskerna och åtgärderna för att minska dem har regelbundet redovisats för riksdagsstyrelsen.

Som en del i processen för intern styrning och kontroll genomför samtliga budgetansvariga chefer en självvärdering av den interna styrningen och kontrollen i den egna verksamheten. Resultatet av självvärderingarna redovisas för riksdagsstyrelsen inför årsredovisningens undertecknande.

I samband med att årsredovisningen skrivs under intygar myndighetens ledning om den interna styrningen och kontrollen är betryggande och redovisar i förekommande fall eventuella brister.

Revision

Internrevisionen ska stödja Riksdagsförvaltningens ledning genom att självständigt granska, verifiera och bedöma kvaliteten i den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen är fristående från förvaltningens operativa verksamhet och bedrivs av ett företag med expertis inom internrevision.

Varje år beslutar riksdagsstyrelsen om en internrevisionsplan som pekar ut de verksamheter i förvaltningen som internrevisionen ska granska. Internrevisionen rapporterar löpande till riksdagsstyrelsen. Vid sitt sammanträde den 27 mars 2019 beslutade styrelsen att inom sig inrätta en grupp med uppdrag att bereda revisionsfrågor inför beslut i styrelsen.

Den externa revisionen bedrivs av Riksrevisionen enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Riksrevisionen granskar att Riksdagsförvaltningens årsredovisning är upprättad enligt gällande regelverk, att den ger en rättvisande bild i de finansiella delarna och i resultatredovisningen samt att anslagsmedel och inkomster har använts enligt anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten.

Konstitutionsutskottet behandlar Riksdagsförvaltningens årsredovisning i samband med sin behandling av utgiftsområde 1 Rikets styrelse i budgetpropositionen. I utgiftsområdet ingår bland annat riksdagens förvaltningsanslag. Riksdagsdirektören informerar och svarar på konstitutionsutskottets frågor vid ett utskottssammanträde inom ramen för utskottets beredning.

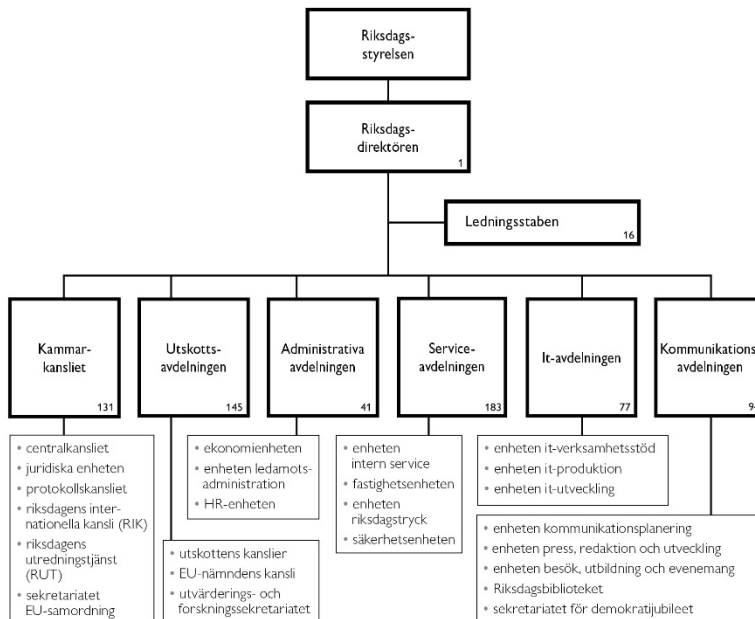
1.4 Personal och organisation

Riksdagsförvaltningen är en kunskapsintensiv organisation vars främsta tillgång är en kunnig och skicklig personal. Yrkesgrupperna förenas i det gemensamma uppdraget att stödja den parlamentariska processen. Förvaltningens värdegrund slår fast att förvaltningen ska ge ett professionellt stöd i demokratins tjänst och att stödet ska präglas av kvalitet, kompetens och engagemang.

Att kontinuerligt utveckla och höja kompetensen på olika områden är en grundläggande förutsättning för att verksamheten ska kunna ge det stöd och den service som ledamöterna och riksdagsarbetet kräver. Aktuella personaluppgifter och statistik redovisas i avsnitt 3.5.

Riksdagsförvaltningens organisation

Per den 31 december 2019

2 Sammanfattning – resultat och utveckling 2019

I detta kapitel redovisas en sammanfattning av resultatet för samtliga uppdragsområden och viktigare utvecklingsinsatser. I kapitel 3 redovisas Riksdagsförvaltningens uppdrag, resultat, kostnader och intäkter för respektive uppdragsområde närmare.

Kammare och utskott – uppdragsområde A

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att riksdagen har kunnat fullgöra sina uppgifter enligt bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- Arbetet i kammaren har i huvudsak genomförts enligt plan.
- Riksdagens protokoll har kommit ut i rätt tid.
- Utskotten och EU-nämnden har fått ett väl fungerande stöd.
- Vid inkommande internationella besök har förutsättningarna varit goda för möten av hög kvalitet.

Arbetet med att skapa driftssäkra it-system som stöder den parlamentariska processen pågår; bland annat har ett nytt gränssnitt och ny funktionalitet tagits i bruk. En förstudie har genomförts inför införandet av en plattform för digital signering. Förvaltningen har arbetat vidare med att ta hand om resultatet av EU-kommitténs arbete. Under året har förvaltningen utvecklat metoderna och processerna för arbetet med kontinuitet, krisberedskap och särskild krisberedskap samt även tagit fram en plan för prioriterade aktiviteter inom ramen för civilt försvar.

Ledamöter och partikanslier – uppdragsområde B

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att ledamöter och partikanslier har fått ett väl fungerande stöd och en god service. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- Ledamöterna är nöjda med förvaltningens stöd och service.
- Faktaunderlag och utredningstjänster fortsätter att levereras i tid och med hög kvalitet.
- Arbetsverktygen digitala mötestjänsten, Intranätet och kammarappen har fungerat stabilt.
- Rätt säkerhetsnivåer har upprätthållits.

En översyn har gjorts av utredningstjänstens verksamhet. Resultatet visar att utredningarna håller god kvalitet men att det också finns utvecklingsmöjligheter, framför allt när det gäller processfrågor. Det digitala servicecentret har fortsatt att utvecklas och tjänster har lanserats på Intranätet. Via formulär kan nu felanmälningar och beställningar göras till servicecenter och servicecenter-it. Riksdagsförvaltningen ingår tillsammans med flera andra myndigheter i ett nystartat samarbete för att utveckla säkerheten i riksdagens närområde.

Kunskap om riksdagen – uppdragsområde C

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att externa målgrupper har fått möjlighet att få information och kunskap om riksdagens arbete och beslut. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- Det har blivit enklare att söka i, följa och bevaka riksdagens arbete och beslut i bland annat digitala kanaler.
- Tv-produktionen kring riksdagens arbete har fungerat väl.
- Intresset för visningar av Riksdagshuset samt studiebesök för gymnasieskolan och besök i Demokrativerkstaden fortsätter att vara högt, och verksamheten håller hög kvalitet.
- Kurser och utbildningsdagar för externa målgrupper har hållit hög kvalitet.

Firandet av demokratijubileet har intensifierats under året med exempelvis utställningar, seminarier, panelsamtal, teater och nytt material på jubileets webbplats. Kommunikationen via film och sociala medier har utvecklats ytterligare; bland annat har animerade filmer om riksdagens grundläggande uppgifter producerats. Ett nytt evenemangssystem har avropats för att det ska bli möjligt att hantera och arrangera evenemang på ett modernare och effektivare sätt.

Riksdagens byggnader och samlingar – uppdragsområde D

Riksdagsförvaltningen har utvecklat sitt arbete med att vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar på ett systematiskt sätt. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- Fastighetsprojekten har i huvudsak bedrivits enligt plan.
- Fastigheter och interiörer har i huvudsak förvaltats enligt upprättade planer.
- Arbetet med att tillgängliggöra äldre riksdagsdokument har bedrivits enligt plan.

Riksdagsförvaltningen har under året startat totalrenoveringen av ledamotshuset. Arbetet med Framtidens riksdagshus som ramverk för de större renoveringarna fortsätter, och en förstudie om ett besöks- och mötescentrum under Riksplen har genomförts liksom en förstudie om ombyggnaden av kvarteret Cephalus. Ytterligare en förstudie har utrett möjligheterna att anpassa klubb rummet så att det bättre stöder ledamöternas arbete. Arbetet med att ta fram underhållsplaner för interiörer och konst samt planer för akut räddning av konst har fortsatt under året. Förvaltningen har arbetat med att utveckla normering och kravställning i fastighetsprojekt, bland annat för att öka förmågan till integrerat säkerhetsarbete.

Myndighet och arbetsgivare – uppdragsområde E

Förvaltningen har varit en väl fungerande myndighet och arbetsgivare. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- Förvaltningen har arbetat aktivt för att nå sina arbetsmiljömål.
- Sjukfrånvaron har minskat.
- Tillgången till it-stöd är stabil.
- Förvaltningen når sina miljömål.

Riksdagsförvaltningen har fortsatt att skapa förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart förbättringsarbete. Kompetensförsörjningsstrategin har uppdaterats och en satsning på att utveckla och stärka ledningskommunikationen har genomförts. Under hösten genomfördes en medarbetarundersökning för hela förvaltningen. Resultatet ska ligga till grund för arbetet med att utveckla Riksdagsförvaltningen och med det framtida strategiska arbetsmiljöarbetet. En förstudie om utveckling av förvaltningens process för verksamhetsplanering, budgetering och uppföljning har genomförts. Dessutom har det tagits fram en kommunikationsplan för att synliggöra Riksdagsförvaltningen som en attraktiv arbetsgivare.

Tabell 1 Intäkter, kostnader och transfereringar, samtliga uppdragsområden (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	34 953	35 591	46 686
Kostnader	-1 704 230	-1 517 019	-1 489 626
<i>Nettokostnad</i>	<i>-1 669 277</i>	<i>-1 481 428</i>	<i>-1 442 940</i>
Transfereringar	-516 122	-518 211	-504 766
Totalt	-2 185 399	-1 999 639	-1 947 706

De högre kostnaderna jämfört med 2018 beror främst på ändrad redovisningsprincip för avsättningar för ledamöters pensioner och avgångsförmåner i resultaträkningen. Dessutom ökar kostnaderna för avgångsförmåner året efter ett valår. Kostnaderna för löner, pensioner och hyror har också ökat.

3 Uppdrag och resultat per uppdragsområde 2019

I detta avsnitt redovisas verksamheten inom respektive uppdragsområde och de resultat som har uppnåtts.

3.1 Kammare och utskott – uppdragsområde A

Riksdagsförvaltningens uppdrag inom område A är att svara för ett väl fungerande stöd till arbetet i kammaren och utskotten med mera. I uppdraget ingår att stödja kammarens, utskottens, EU-nämndens, talmannens och de vice talmännens arbete samt riksdagens internationella arbete. Förvaltningens produktion och försäljning av riksdagstryck ingår också i uppdraget.

Resultat och utveckling – sammanfattning

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att riksdagen har kunnat fullgöra sina uppgifter enligt bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- *Arbetet i kammaren har i huvudsak genomförts enligt plan.*
Kammarsammanträdena har i huvudsak genomförts enligt plan. I vissa fall har ändringar behövt göras i sammanträdesplanen för att anpassa kammararbetet efter förändrade förutsättningar.
- *Riksdagens protokoll har kommit ut i rätt tid.*
Riksdagens protokoll tillgängliggjordes under 2019 i rätt tid i enlighet med reglerna i riksdagsordningen.
- *Utskotten och EU-nämnden har fått ett väl fungerande stöd.*
Riksdagsförvaltningen har bistått vid utskottens beredning av ärenden samt i övriga åtaganden som ingår i utskottens arbete. Förvaltningen har även bistått EU-nämnden i de samråd som hållits med regeringen. Det parlamentariska läget har medfört att utskottens beredning av riksdagsärenden blivit än mer komplex. Genom förvaltningens stöd har utskotten och EU-nämnden kunnat arbeta enligt plan.
- *Vid inkommande internationella besök har förutsättningarna varit goda för möten av hög kvalitet.*
Riksdagsledamöterna ska ges möjlighet att i första hand få möta sina motsvarigheter från ett gästlande parlament. Vid samtliga inkommande internationella besök under året har riksdagsledamöterna träffat sina utländska motsvarigheter.

Arbetet med att skapa driftssäkra it-system som stöder den parlamentariska processen pågår; bland annat har ett nytt gränssnitt och ny funktionalitet tagits i bruk. En förstudie har genomförts inför införandet av en plattform för digital signering. Förvaltningen har arbetat vidare med att ta hand om resultatet av EU-kommitténs arbete. Under året har förvaltningen utvecklat metoderna och processerna för arbetet med kontinuitet, krisberedskap och

särskild krisberedskap samt även tagit fram en plan för prioriterade aktiviteter inom ramen för civilt försvar.

Tabell 2 Intäkter, kostnader och transfereringar inom uppdragsområde A (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	1 980	2 493	3 287
Kostnader	-220 504	-210 505	-214 565
<i>Nettokostnad</i>	<i>-218 524</i>	<i>-208 012</i>	<i>-211 278</i>
Transfereringar	-17 813	-16 723	-15 659
Totalt	-236 337	-224 735	-226 937

Fördelningen för uppdragsområdet bedöms i huvudsak som jämförbar med föregående år. De något högre kostnaderna för 2019 jämfört med 2018 beror främst på att fördelade lönekostnader till uppdragsområdet ökat samt utskottens utrikes resor och internationella konferenser samt interparlamentariskt samarbete.

Arbetet i och kring kammaren

Varje år tar Riksdagsförvaltningen emot ett stort antal ärenden till riksdagen som ska beredas i utskotten och därefter debatteras och beslutas i kammaren. Riksdagsförvaltningen registrerar och kontrollerar alla ärenden, inklusive EU-ärenden, och föreslår till vilket utskott ärendena ska hänvisas.

Riksdagsförvaltningen ansvarar även för det löpande stödet till arbetet i kammaren, bland annat för konstitutionell rådgivning, för planeringen av riksdagsarbetet under riksmötet och valperioden samt för granskning av interpellationer, skriftliga frågor, motioner med mera.

En viktig uppgift för Riksdagsförvaltningen är att stödja planeringen av arbetet i kammaren. Utgångspunkten är att beslut ska kunna fattas i rätt tid och i rätt ordning, att det ska finnas utrymme för oförutsedda debatter och att arbetsbelastningen ska vara rimlig. Centralt är att förvaltningens kammarplanering ska göra det möjligt för riksdagen att fatta beslut om propositioner med mera som lämnats in och som beretts i utskotten. Kammarplanerna ska också underlätta ledamöternas planering av eget arbete och ge utrymme för ledamöternas aktiviteter utanför riksdagen, till exempel arbete i valkretsen.

Riksdagsförvaltningen tar fram förslag till sammanträdesplaner som beslutas av talmannen efter överläggning med riksdagsstyrelsen och planerar efter beslut av talmannen över sammanträdena när förutsättningarna ändras. Sådana ändringar har genomförts vid flera tillfällen under året, bland annat för att ge plats åt återrapporteringar från regeringen samt särskilda och aktuella debatter. Vidare har antalet tillfällen för interpellationssvar justerats efter hur många interpellationer som lämnats in.

Tabellen nedan visar antalet inlämnade dokument till kammarkansliet under åren 2017–2019.

Tabell 3 Antal inlämnade dokument till kammarkansliet

	2019	2018	2017
Propositioner	141	189	170
Skrivelser	59	76	52
Framställningar	7	8	4
Redogörelser	22	21	22
Följdmotioner	245	315	268
Motioner från allmänna motionstiden	3 313	2 938	3 847
Händelsemotioner	1	0	0
Interpellationer	561	294	710
Skrifliga frågor	1 676	1 097	1 807
Betänkanden*	338	415	350
Utlåtanden* ⁵	7	15	18
Riksrevisionens granskningsrapporter	39	35	37
Totalt	6 409	5 403	7 285

* Posterna avser ärenden som har kommit in och behandlats av kammaren.

Riksdagsförvaltningen ansvarar för genomförandet av kammarsammanträdena. Tabellen nedan visar att det totala antalet timmar som kammaren sammanträdde under 2019 ökade något jämfört med 2018 men sjönk jämfört med 2017.

Tabell 4 Plenitimmor i kammaren fördelade på typ av sammanträde

	2019	2018	2017
Ärendebehandling	272	303	317
Voteringar	11,5	12,5	12
Interpellationsdebatter	141	108,5	183
Information från regeringen	6	5	6,5
Frågestunder	33	19,5	36
Partiledardebatter, aktuella debatter m.m.	38,5	40,5	31
Övrigt	9,5	12	7
Totalt	511,5	501	592,5

Av tabellen ovan framgår att tidsåtgången för de olika typerna av sammanträden skiftar mellan åren. De olika sammanträdestyperna kräver i viss mån olika arbetsinsatser från förvaltningen men hanteras genom förvaltningens lång- och kortsiktiga planering.

Kammarens sammanträden har teckentolkats vid tio tillfällen under året.

⁵ Granskningsutlåtanden och prövningsutlåtanden redovisas här gemensamt. För separat redovisning se tabell 6.

Riksdagsförvaltningen svarar för att det förs fullständiga protokoll vid kammarens sammanträden. Riksdagens protokoll tillgängliggjordes under 2019 i rätt tid i enlighet med reglerna i riksdagsordningen.

EU-samordning

Riksdagsförvaltningen ansvarar för att grundläggande skriftlig information om EU-frågor når ut till utskotten och EU-nämnden. Förvaltningen bidrar även i utvecklingen av riksdagens EU-kompetens genom att anordna seminarier om EU-frågor. Under 2019 hölls sex seminarier om enskilda EU-sakfrågor. Genom riksdagens representant vid EU:s institutioner följer förvaltningen den aktuella EU-politiken på plats i Bryssel. I maj 2019 tillträdde en ny EU-representant i Bryssel. EU-representanten rapporterar till riksdagen om händelseutvecklingen inom olika politikområden. Under 2019 publicerades tolv av EU-representantens rapporter på Intranätet. EU-representanten bistår vid behov även ledamöterna i deras deltagande i interparlamentariska EU-konferenser inom ramen för EU-samarbetet. Under 2019 deltog ledamöter i 14 sådana möten.

Tabell 5 Riksdagsledamöters deltagande i interparlamentariska EU-konferenser

	2019	2018	2017
Inbjudningar	20	27	27
Antal möten med deltagare från riksdagen	14	15	21
Antal ledamöter totalt	47	30	53
Kostnad (tkr)⁶	642	535	616

Kammarplaneringen ska göra det möjligt för riksdagen att, inom åtta veckor, ta ställning till om ett EU-förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Efter ett stort antal subsidiaritetsärenden 2018 minskade antalet under 2019, som en följd av valet till Europaparlamentet i maj 2019 och en ny EU-kommission som inledde sitt arbete den 1 december 2019. Under 2019 avgjorde kammaren inga subsidiaritetsärenden (prövningsutlåtanden).

Tabell 6 Antal behandlade utlåtanden och inlämnade EU-dokument⁷

	2019	2018	2017
Granskningsutlåtanden*	7 ⁸	3	14
Prövningsutlåtanden*	0	12 ⁹	4 ¹⁰

⁶ Avrundat till närmaste tusental. Inkluderar kostnader för ledamöter och medföljande tjänstemän. Uppgiften för 2019 är preliminär på grund av eftersläpning i redovisningen av resor gjorda under hösten.

⁷ De EU-dokument som kommer in till riksdagen består i huvudsak av dokument från kommissionen inklusive utkast till lagstiftningsakter samt faktapromemorior, dokument från rådet, återrapporter från rådsmöten och dokument från Europaparlamentet.

⁸ Ett av utlåtandena 2019 behandlade fyra EU-dokument

⁹ Två av utlåtandena 2018 behandlade två EU-dokument.

¹⁰ Ett av utlåtandena 2017 behandlade två EU-dokument.

	2019	2018	2017
EU-dokument	2 019	2 730	2 618
varav faktapromemorior	47	149	109
EU-dokument hänvisade för granskning	3	10	10
EU-dokument hänvisade för subsidiaritetsprövning	28	146	89

* Ärenden som efter beredning har inkommit och behandlats av kammaren.

Under året inleddes ett projekt för att utveckla riksdagens diarium och elektroniska arkiv för EU-ärenden, Lemur, och en ny version av Lemur driftsattes i december 2019.

Förvaltningen ingår i styrelsen för IPEX som är ett verktyg och nätverk för informationsutbyte inom ramen för det interparlamentariska EU-samarbetet. Under året har förvaltningen deltagit i arbetet med att utveckla IPEX, och bland annat pågår ett arbete med att lansera en ny IPEX-webbplats. Förvaltningen deltar också i arbetet med att uppdatera riktlinjerna för det interparlamentariska samarbetet inom EU.

Arbete med anledning av EU-kommitténs rekommendationer

Den 1 januari 2019 trädde ett antal ändringar i riksdagsordningen i kraft som resultat av den parlamentariska EU-kommitténs arbete (framst. 2017/18:RS8, bet. 2018/19:KU7, rskr. 2018/19:22–23). Genom ändringarna avskaffades bland annat den obligatoriska granskningen av kommissionens grön- och vitböcker, och en bestämmelse infördes om att riksdagen ska välja en delegation till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG, Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol). Kammaren fattade beslut om att utse ledamöter i riksdagens JPSG-delegation i januari 2019.

I februari 2019 redovisade riksdagsdirektören för riksdagsstyrelsen sitt uppdrag att analysera, bereda och genomföra åtgärder med anledning av EU-kommitténs rekommendationer. Under året har arbetet fortsatt med att ta EU-kommitténs rekommendationer vidare. Förvaltningen tillhandahåller sekretariatsstöd till riksdagens JPSG-delegation. Vidare har förvaltningen under året erbjudit en EU-utbildning för riksdagens ledamöter och berett frågan om en årlig strategisk EU-debatt på partiledarnivå. En första sådan debatt ägde rum i kammaren i november 2019.

Ett antal promemorior har arbetats fram. De innehåller bland annat förslag till mer enhetliga arbetsrutiner för utskotten och EU-nämnden i fråga om information och överläggningar. De tar också upp hur utskottens överläggningar och information och EU-nämndens samråd med regeringen än mer kan samordnas och komplettera varandra. Dessutom lyfts exempel på rutiner för informationsutbyte med andra nationella parlament vid motiverade yttranden fram och exempel på föredragningspromemorior i subsidiaritetsärenden. Samtliga promemorior har diskuterats och förankrats med ordförandekonferensen under hösten.

Stödet till arbetet i utskotten och EU-nämnden

Vart och ett av de 15 utskotten och EU-nämnden biträds av ett kansli. Utskottskanslierna planerar utskottens verksamhet och stöder utskotten genom att ta fram beredningsunderlag och skriva utskottens ställningstaganden till propositioner, motioner, skrivelser med mera i betänkanden, yttranden och utlåtanden. Utskottskanslierna stöder också utskotten i arbetet med EU-frågor samt planerar och medverkar vid utskottens utfrågningar, studiebesök och resor. Tillsammans med utvärderings- och forskningssekreteriatet stöder kanslierna även utskotten i arbetet med uppföljning och utvärdering samt forsknings- och framtidsfrågor. EU-nämndens kansli planerar nämndens verksamhet och bistår inför och vid nämndens sammanträden. EU-nämndens kansli planerar och medverkar också vid nämndens studieresor, besök och deltagande vid Cosac-möten.

Sammantaget bistår utskottskanslierna vid beredningen av ett stort antal ärenden, vilket redovisas nedan.

Kansliernas arbete har under året påverkats av det parlamentariska läget, vilket bland annat har inneburit delvis förändrade samarbetsmönster mellan partierna. Detta har medfört att utskottens beredning av riksdagsärenden blivit än mer komplex. Bland annat har ärendena ofta behandlats på fler utskottssammanträden än tidigare, och majoriteten i utskotten som valdes hösten 2018 återspeglar inte alltid majoritetsförhållandena i kammaren. Kanslierna har bistått utskotten vid beredningen och behandlingen av de riksdagsärenden som utskotten haft att ta ställning till.

I tabell 7 nedan redovisas antalet ärenden under 2019 uppdelat per utskott och totalt jämfört med tidigare år. Mängden ärenden skiljer sig åt mellan utskotten, vilket beror på respektive utskotts beredningsområde men också på vilka frågor som är politiskt aktuella. Det sammanlagda antalet behandlade propositioner, skrivelser, framställningar och redogörelser uppgick 2019 till 238. Det var en minskning jämfört med 2018, vilket bland annat förklaras av att 2018 var ett valår. Även antalet motioner och det totala antalet betänkanden, utlåtanden och yttranden minskade något jämfört med valåret 2018. Antalet EU-dokument minskade under året, vilket förklaras av minskad aktivitet vid EU-institutionerna på grund av val till Europaparlamentet och tillsättningen av en ny kommission.

Tabell 7 Utskottens ärendehantering 2019

Utskott	Propositioner, skrivelser, framställningar, redogörelser	Motioner ¹¹	EU- dokument ¹²	Betänkanden, utlåtanden, yttranden
Konstitutionsutskottet	23	274	5	38
Finansutskottet	41	167	3	48
Skatteutskottet	25	339	6	40
Justitieutskottet	26	445	3	39
Civilutskottet	12	273	0	26
Utrikesutskottet	14	176	1	23
Försvarsutskottet	5	109	2	18
Socialförsäkrings- utskottet	16	259	1	31
Socialutskottet	10	417	0	22
Kulturutskottet	4	182	1	20
Utbildningsutskottet	14	368	3	28
Trafikutskottet	14	547	7	25
Miljö- och jordbruksut- skottet	10	360	5	28
Näringsutskottet	11	311	3	26
Arbetsmarknads- utskottet	9	207	2	20
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet	4	11	0	4
Totalt 2019	238	4 445	42	436
Totalt 2018	314	5 166	152	481
Totalt 2017	277	4 659	105	468

I tabell 8 redovisas utskottens arbete med EU-ärenden. Regeringen hade under 2019 överläggningar med utskotten i EU-ärenden vid 115 tillfällen, vilket var fler än 2018, då 92 överläggningar ägde rum, men färre än 2017 då 140 överläggningar genomfördes. Vidare informerades regeringen utskotten om EU-frågor vid 132 tillfällen, vilket är färre än både 2018 och 2017 då 145 respektive 144 informationstillfällen hölls. Antalet subsidiaritetsprövningar har fluktuerat över tid. År 2019 uppgick antalet subsidiaritetsprövningar till 31, vilket är betydligt färre än föregående år då 149 prövningar gjordes. Genom kansliernas stöd har utskotten och EU-nämnden kunnat arbeta enligt plan.

¹¹ Avser både motioner som har lämnats vid allmänna motionstiden och följdmotioner. Det totala antalet behandlade motioner överensstämmer inte med det antal som har lämnats till kammarkansliet (se tabell 3). Det beror dels på att utskotten kan behandla motioner efter årsskiftet eller skjuta upp behandlingen till ett annat riksmöte (till exempel i väntan på en aviserad proposition), dels på att en motion med fler än ett yrkande kan behandlas i olika utskott.

¹² Med EU-dokument avses antal strategiska dokument som granskats och utkast till rättsakter som subsidiaritetsprövats.

Tabell 8 Utskottens EU-ärenden

	Överlägg- ningar med regerings- företrädare	Informations- tillfällen med regeringsföre- trädare	Subsidiaritet- prövningar (varav prövningar som lett till prövnings- utlåtande)	Gransk- nings- utlåtanden
Konstitutionsutskottet	1	6	0 (0)	2
Finansutskottet	12	12	3 (0)	0
Skatteutskottet	14	8	5 (0)	1
Justitieukskottet	1	3	2 (0)	1
Civilutskottet	4	6	0 (0)	0
Utrikesutskottet	1	25	1 (0)	0
Försvarsutskottet	1	5	2 (0)	0
Socialförsäkrings- utskottet	4	8	1 (0)	0
Socialutskottet	2	5	0 (0)	0
Kulturutskottet	11	6	0 (0)	1
Utbildningsutskottet	26	4	3 (0)	0
Trafikutskottet	7	6	7 (0)	0
Miljö- och jordbruks- utskottet	18	12	4 (0)	1
Näringsutskottet	2	17	2 (0)	1
Arbetsmarknads- utskottet	11	9	2 (0)	0
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet	0	0	0	0
Totalt 2019	115	132	32 (0)	7
Totalt 2018	92	145	149 (14)	3
Totalt 2017	140	144	90 (5)	14

I tabell 9 redovisas utskottens och EU-nämndens sammanträden, seminarier och konferenser, inrikes resor, studiebesök i Sverige samt besök till utskotten. Antalet utskottssammanträden minskade något under 2019 i jämförelse med föregående år och uppgick sammanlagt till 590. Antalet sammanträden i EU-nämnden ökade dock något och uppgick till 52. Under 2019 planerade och medverkade utskottskanslierna vid 20 offentliga utfrågningar. Seminarier och konferenser hölls vid tio tillfällen. För att inhämta uppgifter kan utskotten bjuda in olika regerings-, myndighets- eller organisationsföreträdare till sina sammanträden. Utskotten fick under året sammanlagt 318 besök av organisationer, myndigheter eller regeringsföreträdare. Utskotten gör också studiebesök och besöker olika delar av Sverige. Totalt genomfördes 80 studiebesök och sju inrikes resor. Genom kansliernas stöd har utskotten och EU-nämnden kunnat genomföra sammanträden och besök med mera enligt plan.

Tabell 9 Utskottens och EU-nämndens sammanträden, seminarier, inrikes resor och besök m.m.

	Sammanträden (varav offentliga utfrågningar)	Seminarier och konferenser	Inrikes resor	Studie- besök i Sverige	Övriga besök till utskotten
Konstitutions- utskottet	53 (11)	2	1	6	9
Finansutskottet	49 (5)	2	0	4	30
Skatteutskottet	30 (0)	1	0	5	8
Justitieutskottet	28 (0)	0	0	2	6
Civilutskottet	32 (0)	0	0	8	6
Utrikesutskottet	45 (1)	1	2	3	38
Försvarsutskottet	32 (0)	0	2	2	24
Socialförsäkrings- utskottet	41 (0)	0	0	4	15
Socialutskottet	33 (1)	1	1	4	25
Kulturutskottet	37 (0)	1	0	10	23
Utbildningsutskottet	41 (0)	1	0	10	24
Trafikutskottet	41 (1)	0	0	7	31
Miljö- och jord- bruksutskottet	43 (1)	0	1	0	27
Näringsutskottet	40 (0)	0	0	8	21
Arbetsmarknads- utskottet	35 (0)	1	0	7	24
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet	10 (0)	0	0	0	7
Totalt 2019	590 (20)	10	7	80	318
Totalt 2018	626 (31)	12	9	37	357
Totalt 2017	609 (27)	16	10	35	324
EU-nämnden	52	0	0	1	0
Totalt 2019	52	0	0	1	0
Totalt 2018	43	0	0	0	0
Totalt 2017	46	0	0	0	0

För varje riksmöte gör utskottskanslierna en beskrivning av respektive utskotts verksamhet. I verksamhetsberättelserna redovisas utskottens behandling av riksdagsärenden och verksamheten i övrigt.

Utskottskanslierna planerar, deltar vid och följer upp utskottens utrikes resor. Information om resorna publiceras på riksdagens webbplats. Under 2019 gjorde utskotten sammanlagt 18 utrikes resor. I tabell 10 redovisas utskottens och EU-nämndens internationella resor, besök och konferenser, i de fall kanslierna ansvarat för förberedelserna.

Tabell 10 Utskottens och EU-nämndens internationella resor, besök och konferenser

	Utrikes resor	Internationella konferenser	Internationella besök till utskottet
Konstitutionsutskottet	1	4	2
Finansutskottet	1	5	13
Skatteutskottet	1	2	0
Justitieutskottet	1	0	0
Civilutskottet	1	1	0
Utrikesutskottet	2	10	18
Försvarsutskottet	2	4	2
Socialförsäkringsutskottet	0	2	0
Socialutskottet	0	3	3
Kulturutskottet	1	0	0
Utbildningsutskottet	1	1	1
Trafikutskottet	2	1	2
Miljö- och jordbruksutskottet	0	7	2
Näringsutskottet	2	5	1
Arbetsmarknadsutskottet	1	6	2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet	0	0	0
EU-nämnden	2	3	12
Totalt 2019	18	54	58
Totalt 2018	5	44	52
Totalt 2017	28	55	60

På uppdrag av utskotten tar utvärderings- och forskningssekretariatet, i nära samarbete med utskottskanslierna, fram underlag till uppföljningar och utvärderingar samt forskningsöversikter och framtidsanalyser. Utskotten kan också beställa utvärderingar som utförs av externa utredare för utskottens räkning. Utskottens uppföljningar, utvärderingar, forskningsöversikter och öppna utfrågningar publiceras i serien *Rapporter från riksdagen (RFR)*. Under 2019 publicerades sammanlagt 12 rapporter i serien, vilket är en minskning jämfört med 2018 då 23 rapporter publicerades. Detta är inte ovanligt året efter ett valår. Utvärderings- och forskningssekretariatet ger vidare kanslistöd till Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare (Rifo). Med stöd av sekretariatet arrangerade Rifo 18 sammankomster i riksdagen under 2019, vilket är färre än 2018 och lika många som 2017.

Internationell verksamhet

Förvaltningen bistår riksdagens talman, vice talmän och ledamöter vid planering, genomförande och uppföljning av internationella besök och resor. Det

gäller också vid deltagande i internationella parlamentariska församlingar och i samband med ledamöternas uppdrag som valobservatörer i andra länder.

Talmansresor är en viktig del av riksdagens internationella besöksutbyte. Under 2019 genomfördes 24 utgående talmansresor till 19 länder, inräknat talmanspresidiets deltagande i internationella konferenser. Motsvarande siffror 2018 var 15 resor till 13 länder.

Förvaltningen ansvarar för sekretariatsstödet till riksdagens delegationer (se tabell nedan). År 2018 beslutade talmannen att tills vidare inte längre utse en delegation till den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet. Vidare biträder förvaltningen riksdagsledamöterna vid en rad andra internationella möten och konferenser.

Den 16–18 september stod riksdagen värd för den nionde parlamentariska Barentskonferensen. Konferensen hölls i Haparanda och samlade bland annat nordiska och ryska parlamentariker, representanter för län, fylken och regioner inom Barentsområdet. 93 personer deltog vid konferensen där man bland annat diskuterade hållbara transporter och infrastruktur. Förvaltningen planerade och genomförde arrangemangen vid konferensen.

Under 2019 var Sverige ordförande i Nordiska rådet. Den 28–31 oktober samlades nordiska parlamentariker, statsministrar och en rad andra statsråd i riksdagen till Nordiska rådets 71:a session. Under veckan närvarade 950 deltagare. Utöver detta deltog 115 externa gäster på utvalda programpunkter. På agendan stod bland annat hållbarhet, klimat och säkerhetsfrågor. Nordiska rådets priser delades ut vid en tv-sänd nordisk gala i Konserthuset i samband med sessionen. Förvaltningen planerade och genomförde arrangemangen vid sessionen, i samarbete med Nordiska rådets sekretariat i Köpenhamn.

Förvaltningen har också bistått vid ledamöters deltagande i valobservationer. Under 2019 deltog 37 svenska riksdagsledamöter i nio valobservationer vid totalt sju val i följande länder: Moldavien, Ukraina (president- och parlamentsval), Nordmakedonien, Kazakstan, Belarus och Uzbekistan. Huvuddelen av kostnaderna för deltagandet i valobservationerna har belastat OSSE-delegationens budget.

Tabell 11 De interparlamentariska församlingarnas sessioner och större möten samt medel utbetalda av Riksdagsförvaltningen

Interparlamentarisk församling	Delegation	Antal sessioner och större möten	Kostnader (tkr)	Utbetalt bidrag ¹³ (tkr)
Nordiska rådet	20 ord. 20 suppl.	1 session 4 presidie- och utskottsmöten 1 extra presidiemöte	1 210	15 365
Europarådets parlamentariska församling	6 ord. 6 suppl.	4 sessioner	1 434	–
OSSE:s parlamentariska församling	8 ord. 8 suppl.	1 session 1 vintermöte 1 höstmöte	1 369	1 269
Interparlamentariska unionen	5 ord. talman och 2 utskotts- ledamöter ¹⁴	1 vårsession 1 höstsession	841	1 155
Natos parlamentariska församling	5 ord. 5 suppl.	1 höstsession 1 vårsession Transatlantic Forum	612	–
Nordiska rådets 71:a session		Se Nordiska rådet ovan	2 329	
Den arktiska parlamentarikerkonferensen	5 ord.	1 Nordliga dimen- sionen 3 utskottsmöten	133	
Den parlamentariska Östersjökonferensen	5 ord.	1 Östersjökonferens 5 utskottsmöten	224	
Barentskonferensen	5 ord.	1 Barentskonferens	666	
Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet ¹⁵			2	0
Cosacsekretariatet ¹⁶				24
Summa 2019			8 820	17 813
Summa 2018			6 689	16 723
Summa 2017			5 971	15 658

Riksdagen har under de senaste åren deltagit regelbundet med tre delegationer som följt verksamheten vid FN i New York. Riksdagsförvaltningen tar i nära samarbete med Sveriges ständiga representation vid FN i New York fram

¹³ Fördelningsnyckeln för bidragsutbetalningarna till Nordiska rådet, OSSE:s parlamentariska församling och Interparlamentariska unionen beräknas med stöd av ländernas bruttonationalinkomst (BNI). För Europarådet och Natos parlamentariska församlingar ges inget bidrag från Riksdagsförvaltningen.

¹⁴ Vid Interparlamentariska unionens vårsession utvidgades den fasta delegationen med två utskottsledamöter. Därutöver leddes riksdagsdelegationen till vårsessionen av talmannen.

¹⁵ År 2018 beslutade talmannen att för valperioden 2018–2022 tills vidare inte längre utse en delegation till den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet.

¹⁶ Finansiering av Cosacs sekretariat enligt beslut i riksdagsstyrelsen den 23 september 2009, dnr 049-22-2009/10.

program för delegationerna och ger tjänstemannastöd på plats. En ledamot från Socialdemokraterna och en från Moderaterna deltog vid öppnandet av generalförsamlingen 2019. Under våren 2019 deltog två delegationer med vardera fem riksdagsledamöter.

Internationella besök i riksdagen

Under 2019 tog riksdagen emot 63 delegationer från 69 länder världen över.¹⁷ Besöken av talmän, stats- och regeringschefer, ministrar, parlamentariker och representanter från internationella organisationer är en stor del av den internationella verksamheten. Förvaltningen arbetar med att planera, koordinera, genomföra och följa upp den internationella besöksverksamheten. Kostnaden för inkommande besök varierar beroende dels på hur många besök av statschefer och talmän som tas emot per år, dels på hur stora delegationerna är.

Utgångspunkten för all programplanering är att ge bästa möjliga förutsättningar för mötet. Målsättningen är att riksdagsledamöterna ska få möjlighet att i första hand möta sina motsvarigheter från det gästande parlamentet. Under 2019 träffade riksdagens ledamöter vid samtliga inkommande internationella besök sina utländska motsvarigheter.

Tabell 12 Internationella besök i riksdagen som hanteras av riksdagens internationella kansli

	2019	2018	2017
Antal besök	63	62	76
Antal länder	69	54	44
Antal besökare (ca)	680	635	907
Kostnad inkommande besök (tkr)	418	283	549

Riksdagstrycket

Riksdagstrycket är en viktig förutsättning för den parlamentariska beslutsprocessen. Förvaltningen ska se till att riksdagstrycket produceras och distribueras så att kammarens tidsplan kan hållas. Förutom riksdagstrycket produceras rapporter, utredningar, informationsmaterial och böcker om riksdagen.

Tabell 13 Antal originalsidor i riksdagstrycket

	2019	2018	2017
Propositioner	14 300	30 000	22 000
Motioner	12 800	10 900	14 600
Betänkanden	19 200	20 100	21 000
Protokoll	9 000	9 500	10 700
Framställningar och redogörelser	1 100	2 600	800
Totalt	56 400	73 100	69 100

¹⁷ Uppgifterna avser internationella besök där förvaltningen bistått riksdagens talman och ledamöter.

Antalet originaltrycksidor är ett mått på hur stor textmängd som producerats i beslutsprocessens olika dokument. Det är de politiska förslagen som styr variationerna i utfallet år från år.

Utveckling av stödet till kammaren och utskotten m.m.

Arbetet med att skapa driftssäkra it-system som stöder den parlamentariska processen fortsätter. Projektet Utveckling av rixsystemen 2.0 startade under 2018 och är indelat i etapper. Projektets sista etapp, etapp 3, löper från oktober 2019 till december 2020. Det övergripande målet med projektet är att skapa förvaltningsbara, tillförlitliga och användarvänliga it-system som stöder den parlamentariska processen. Projektet har under året bland annat tagit fram ett nytt gränssnitt för Rixportalen med information om riksdagsbeslut, en tydligare presentation av voteringsstegen och möjlighet att skriva ut röstlistor för alla voteringar. Funktionalitet har utvecklats som ger kammarhandläggarna möjlighet att granska och godkänna voteringsresultat för bokföring. Denna funktionalitet togs i bruk vid början av riksmötet 2019/20.

Förvaltningen har haft i uppdrag att inleda arbetet med kravställning för ett nytt kammarsystem. Under 2019 har ett arbete med säkerheten i kammarsystemen pågått. Resultatet från det genomförda arbetet kommer att påverka vilka krav som ska ställas på ett nytt system. Livslängden för den tekniska plattformen för det nuvarande kammarsystemet är dock, enligt en genomförd marknadsförfrågan, säkrad för ytterligare ett antal år, vilket gjort att arbetet med ett nytt system kan anstå under det kommande året.

Under året genomfördes en förstudie inför införandet av en plattform för digital signering. I förstudien kartlade, analyserade och informationsklassade förvaltningen användningsfall för digital signering. Dessutom utreddes juridiska förutsättningar och frågor om informationssäkerhet. Under förstudien utvecklades även en teknisk pilotjänst. Rekommendationen från förstudien är att en plattform för digital signering för användare inom riksdagen utvecklas under 2020. Dialogen om förutsättningarna för elektronisk överföring av dokument har fortsatt med företrädare för Regeringskansliet.

Samtliga utskott och EU-nämnden använder den digitala mötestjänsten där kallelser och sammanträdeshandlingar sänds ut till ledamöterna digitalt i pekplattor och datorer. Mötestjänsten skapar en enklare hantering för ledamöterna och snabbare distribution av handlingar. En förstudie om utvecklingsbehoven för den digitala mötestjänsten har genomförts. Förbättringar för administratörerna har genomförts, och arbete pågår med att åtgärda vissa återstående tekniska problem i mötestjänsten. Förvaltningen överväger vidare olika alternativ för att kunna erbjuda ledamöterna en enkel hantering av elektroniska handlingar inför utskottssammanträden.

Under 2019 fortsatte förvaltningen med flera kompetensutvecklingsinsatser för att bland annat öka kunskapen om betänkandeskrivning, författningsarbete, resultatstyrning och EU-arbete.

I juni 2019 beslutade riksdagsstyrelsen om direktiv för en parlamentariskt sammansatt kommitté som under ledning av talmannen ska göra en översyn av vissa frågor som gäller riksdagens arbete. I översynen ingår bland annat att överväga tidpunkten för budgetpropositionens avlämnande, principerna för hur ledamöter i utskotten utses, behovet av åtgärder mot ledamöter som inte deltar i riksdagsarbetet och några frågor som gäller krigsdelegationen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2020. Kommittén biträds av en sekreterare och experter från Riksdagsförvaltningen samt en extern expert.

Kontinuitetshantering, krisberedskap och planering för civilt försvar

Under 2019 har förvaltningen utvecklat metoderna och processerna för arbetet med kontinuitet, krisberedskap och särskild krisberedskap. Arbeta pågår till exempel med att ta fram kontinuitetsplaner för prioriterade processer. Inom ramen för den så kallade särskilda krisberedskapen har förvaltningen samverkan med bland annat Regeringskansliet.

Inom området incident- och krishantering har bland annat en stabschefsutbildning genomförts av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för ett antal nyckelpersoner och chefer. Riksdagsförvaltningens ledningsgrupp har också genomfört en övning och deltagit i kunskapshöjande aktiviteter. Fler personer har rekryterats till funktionen tjänsteman i beredskap, och formatet för uppföljnings- och förbättringsmötena har utvärderats för att förbättra incidenthanteringen. Ett utkast till projektdirektiv för flytt av larmcentralen har tagits fram.

Under året har förvaltningen tagit fram en plan för prioriterade aktiviteter inom ramen för civilt försvar. I planen sammanfattas det arbete som direkt eller indirekt syftar till att stärka förmågan inom området, bland annat arbete som rör krisberedskap och kontinuitet. Ett projekt har startats för att planera, genomföra och följa upp ett antal övningsaktiviteter med anledning av den externa övningen Totalförsvarsövning 2020.

3.2 Ledamöter och partikanslier – uppdragsområde B

Riksdagsförvaltningens uppdrag inom område B är att svara för ett väl fungerande stöd och service till ledamöterna och partikanslierna. I uppdraget ingår att ge ledamöterna tillgång till bland annat utredningstjänster, intranät, bibliotek och arbetsrum. Förvaltningen hanterar och betalar också ut arvoden, resekostnadsersättningar, traktamenten och pensioner samt stöd till partigrupperna.

Resultat och utveckling – sammanfattning

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att ledamöter och partikanslier har fått ett väl fungerande stöd och en god service. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- *Ledamöterna är nöjda med förvaltningens stöd och service.*
Nyvalda riksdagsledamöter 2018 var i stort sett nöjda med förvaltningens stöd i samband med valet men hade också förslag till förbättringar. Under 2019 gjorde förvaltningen en första uppföljning av den handlingsplan som togs fram efter valet 2018 för att utveckla stödet. Förvaltningen ser bland annat över hur kommunikationsvägarna till kandiderande och nyvalda ledamöter kan förbättras. Dessutom pågår en översyn av den praktiska hanteringen av ledamöternas övernattningsbostäder. Resultatet från en användarenkät för Intranätet visar att användarna är nöjda med Intranätet generellt men anser att bland annat sökfunktionen behöver förbättras. En förbättring av sökfunktionen har genomförts under hösten.
- *Faktaunderlag och utredningstjänster fortsätter att levereras i tid och med hög kvalitet.*
Riksdagens utredningstjänst tog emot cirka 1 600 uppdrag under 2019. En övervägande del levererades inom den tid som uppdragsgivaren önskat. Partikanslierna är överlag nöjda med utredningarna och deras kvalitet. Några synpunkter på områden att utveckla har dock framkommit i dialogen.
- *Arbetsverktygen digitala mötestjänsten, Intranätet och kammarappen har fungerat stabilt.*
De digitala arbetsverktygen digitala mötestjänsten, Intranätet och kammarappen har i huvudsak fungerat stabilt under året. Kammarappen har haft ett fåtal mindre incidenter och ett något mer omfattande problem med tv-funktionen i appen medan Intranätet inte var åtkomligt under en dag i samband med en incident.
- *Rätt säkerhetsnivåer har upprätthållits.*
För att säkerhetsåtgärderna i riksdagen ska vara rätt dimensionerade gör förvaltningen analyser och andra typer av bedömningar av vad som är skyddsvärt, vad som hotar det skyddsvärda och vilka sårbarheter som finns. Utifrån den säkerhetsplan som togs fram 2018 har åtgärder prioriterats, och ansvaret för att genomföra dem har fördelats.

En översyn har gjorts av utredningstjänstens verksamhet. Resultatet visar att utredningarna håller god kvalitet, men att det också finns utvecklingsmöjligheter, framför allt när det gäller processfrågor. Det digitala servicecentret har fortsatt att utvecklas och tjänster har lanserats på Intranätet. Via formulär kan nu felanmälningar och beställningar göras till servicecenter och servicecenter-it. Riksdagsförvaltningen ingår tillsammans med flera

andra myndigheter i ett nystartat samarbete för att utveckla säkerheten i riksdagens närområde.

Tabell 14 Intäkter, kostnader och transfereringar inom uppdragsområde B (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	1 249	3 010	14 397
Kostnader	-915 823	-780 442	-800 963
<i>Nettokostnad</i>	<i>-914 574</i>	<i>-777 432</i>	<i>-786 566</i>
Transfereringar	-494 982	-498 284	-486 331
Totalt	-1 409 556	-1 275 716	-1 272 897

De högre kostnaderna jämfört med 2018 beror främst på ändrad redovisningsprincip för ändringen av avsättningar för ledamöters pensioner och avgångsförmåner i resultaträkningen. Dessutom ökar kostnaderna för avgångsförmåner året efter ett valår.

Administrativt ledamotsstöd

Inom det administrativa ledamotsstödet hanteras riksdagsledamöternas ekonomiska ersättningar, till exempel arvoden, traktamenten, resekostnadsersättningar och avgångsförmåner (inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd). Ledamotsstödet svarar även för att ge ledamöterna en introduktion i regelverket. Pensioner, det vill säga ålderspension, efterlevandepension och sjukpension, administreras på förvaltningens uppdrag av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Verket sköter även utbetalningarna av avgångsförmåner.

Utbetalningarna av avgångsförmåner varierar under en valperiod. Generellt sett är utbetalningarna som högst året efter ett valår för att sedan sjunka fram till nästa riksdagsval i takt med att utbetalningar av ett- och tvååriga inkomstgarantier och ekonomiskt omställningsstöd upphör.

I september 2019 beslutade riksdagsstyrelsen om direktiv till en särskild utredare att göra en översyn av vissa frågor som gäller riksdagsledamöternas ersättningar. I översynen ingår bland annat att överväga

- behovet av författningsändringar till följd av Pensionsgruppens överenskommelse om en höjd pensionsålder
- regleringen av ledamöternas rätt till traktamente, övernattningsboende och logiersättning
- regleringen av medföljande resenärer och delade resor
- införandet av regler om preskription av anspråk på resekostnadsersättning, traktamente och arvode
- införandet av regler om återkrav och om sanktioner.

I fråga om höjning av åldersgränsen för att ta ut ålderspension från 61 till 62 års ålder skulle uppdraget redovisas senast den 31 januari 2020. I övrigt ska

uppdraget redovisas senast den 1 november 2020. Utredaren biträds av en sekreterare och experter från Riksdagsförvaltningen samt externa experter.

Omställningsstöd för övergång till yrkesverksamhet

Avgångna ledamöter som inte fyllt 65 år har rätt till omställningsstöd för övergång till yrkesverksamhet. Omställningsstödet motsvarar det stöd som erbjuds genom trygghetsavtalen på arbetsmarknaden, bland annat genom Trygghetsrådet och Trygghetsstiftelsen. Tjänsten har upphandlats av Riksdagsförvaltningen. Stödet kan bestå av både rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning. Kostnaden för åtgärderna får sammanlagt inte överstiga 50 000 kronor per person. Under 2019 avropade 18 tidigare ledamöter omställningsstöd, vilket kan jämföras med 56 avrop under 2018 och 2 avrop under 2017. Sammanlagt har 104 tidigare ledamöter avropat omställningsstödet sedan det infördes 2014. Åtgärderna har bland annat bestått av kompetenskartläggning, genomgång av det regionala arbetsmarknadsläget, starta-eget-aktiviteter och kompetensutveckling i styrelsearbete, språk, projektledning och ekonomi.

Stöd till partigrupper

Riksdagspartierna får stöd till partigruppernas och ledamöternas arbete i riksdagen genom Riksdagsförvaltningens anslag.¹⁸ Stödet betalas ut i form av basstöd (ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp), stöd till ledamöternas politiska sekreterare, stöd till ledamöternas resor utomlands och stöd till språkutbildning.

En partigrupp som företräder regeringen har rätt till ett grundbelopp. Övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp. Tilläggsbeloppet är 57 000 kronor per ledamot och år. Stödet till politiska sekreterare ska motsvara kostnaderna för en politisk sekreterare per ledamot. Beloppet 63 100 kronor per politisk sekreterare och månad ligger till grund för beräkningen 2019. Stödet till resor utomlands är 5 000 kronor per år och ledamot för de första 20 riksdagsplatserna och 2 500 kronor för riksdagsplatser utöver dessa. Partigruppen får dessutom 2 500 kronor per år och ledamot för resor inom EES och 2 000 kronor per ledamot och år för språkutbildning.

¹⁸ Enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.

Tabell 15 Stödet till partigrupperna (tkr)

Parti	Grund- belopp	Tilläggs- belopp	Stöd till politiska sekrete- rare	EES- resor	Rese- bidrag	Språk- utbild- ning	Totalt
S	1 700	5 700	76 405	250	300	200	84 555
M	3 400	4 289	53 725	175	225	140	61 954
SD	3 400	3 534	46 947	155	205	124	54 365
C	3 400	1 767	23 473	77	128	62	28 907
V	3 400	1 596	21 012	70	120	55	26 253
KD	3 400	1 254	16 658	55	105	44	21 516
L	3 400	1 140	14 576	48	100	39	19 303
MP	1 700	912	12 653	40	80	32	15 417
Totalt							
2019	23 800	20 192	265 449	870	1 263	696	312 270
2018	23 800	20 164	264 870	861	1 260	432	311 387
2017	23 800	19 893	251 974	866	1 260	347	298 140

Utredningstjänster

Förvaltningen (riksdagens utredningstjänst) gör utredningar på uppdrag av framför allt ledamöter och partikanslier. Förvaltningen tog under 2019 emot 1 608 uppdrag. Det kan jämföras med 1 701 uppdrag 2018 och 1 993 uppdrag 2017.

Drygt hälften av uppdragen kommer från partikanslierna. En dryg fjärdedel kommer från enskilda ledamöter. Antalet uppdrag från partikanslier har minskat medan antalet uppdrag från ledamöter har ökat jämfört med 2018. En sjättedel av uppdragen kommer från utländska parlament.

Tabell 16 Fördelningen av inkomna utredningsuppdrag, antal och procent

Uppdragsgivare	2019		2018		2017	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ledamöter	448	27,9	271	16	399	20
Partikanslier	849	52,8	1 086	64	1 228	62
Utskott ¹⁹	4	0,2	3	0	4	0
Övriga förvaltningen	22	1,4	19	1	19	1
Utländska parlament ²⁰	266	16,5	310	18	302	15
Övriga ²¹	19	1,2	12	1	41	2
Totalt	1 608	100	1 701	100	1 993	100

¹⁹ Inklusivt EU-nämnden.

²⁰ Nationella parlament, delstatsparlament, Europeiskt centrum för parlamentarisk forskning och dokumentations kansli (CERPD) och Europarådets parlamentariska församling (PACE).

²¹ Med övriga menas ECPRD Summary Reports och Statsarvodesnämnden med flera.

Faktaunderlag och utredningstjänster fortsätter att levereras i tid och med god kvalitet. En övervägande del av utredningstjänstens utredningar (88 procent) levererades inom den tid som uppdragsgivaren önskat (jämfört med 80 procent 2018 och 79 procent 2017). I de fall förvaltningen inte kan leverera i tid beror det ibland på att uppdragsgivaren angett en för snäv tidsram sett till uppdragets omfattning. En annan orsak är att förvaltningen inte fått statistiska underlag eller andra underlag i tid från externa leverantörer. Förvaltningen följer upp alla tidsplaner med respektive uppdragsgivare. Även kvaliteten på utredningstjänsterna följs löpande upp genom dialog med partikanslierna. Under 2019 besökte förvaltningen några partiers gruppmöten. Uppdragsgivarna har överlag förklarat sig vara nöjda med utredningarna som man menar håller god kvalitet. I dialogen har det också framkommit synpunkter på områden att utveckla.

Rapporter från riksdagens utredningstjänst omfattas av uppdragssekretess. Det betyder att rapporterna blir offentliga endast om uppdragsgivaren hänvisar till utredningen i ett offentligt sammanhang. År 2019 offentliggjordes 116 rapporter tillhörande uppdrag som kommit in från ledamöter och partikanslier under året. Detta är färre än 2018 (148) och 2017 (126).

På uppdrag av riksdagsdirektören har en arbetsgrupp, bestående av forskare och sakkunniga, gjort en översyn av utredningstjänstens rapporter samt utrednings- och analysresurser och hur dessa är organiserade. Översynen påbörjades under våren och resultatet överlämnades den 19 december. En slutsats från översynen är att utredningarna håller god kvalitet. Översynsgruppen ser dock utvecklingsmöjligheter och lämnar också ett antal förslag, framför allt i fråga om process.

Riksdagsbiblioteket

På uppdrag av riksdagsledamöter, partikanslier och anställda gör Riksdagsbiblioteket informationssökningar och tar fram faktaunderlag. Under 2019 hade Riksdagsbiblioteket bibliotekarier placerade på riksdagens utredningstjänst två dagar i veckan. Syftet var att minska avståndet mellan utredare och bibliotekarier för att på så sätt öka kvaliteten på referensuppdragen. Som ett resultat av detta har antalet uppdrag till Riksdagsbiblioteket ökat kraftigt.

Tabell 17 Antal uppdrag informationssökningar

	2019	2018	2017
Uppdrag	354	238	278

Riksdagsbiblioteket ger alla med arbetsplats i riksdagens lokaler tillgång till en nyhets- och mediebevakningstjänst, Nyhetsportalen, med möjlighet till individuellt anpassad bevakning. Andelen ledamöter som använder tjänsten är mycket hög; ungefär 79 procent av ledamöterna har aktiverat en bevakningsprofil (2018: 75 procent, 2017: 80 procent). Antalet lästa artiklar har dock minskat under 2018/19, och det beror delvis på att fler digitala nyhetstjänster erbjuds nu än tidigare.

Ett av Riksdagsbibliotekets uppdrag är att utbilda ledamöter och förvaltningens medarbetare i att använda bibliotekets tjänster. Den interna introduktionen i omvärldsbevakning har i större utsträckning än tidigare varit målgruppsanpassad. Den finns nu både som allmän introduktion för nyanställda och specifikt för parti- eller utskottskanslier.

Biblioteket gav under 2019 fler utbildningar på direkt förfrågan än tidigare år, vilket har ökat antalet utbildningstillfällen. Exempel på skräddarsydda utbildningar är kurser om EU:s institutioner och lagstiftning för ledamöter.

Under året har biblioteket också utbildat utskottskanslierna i hur de kan få digital bevakning av offentligt tryck, såsom SOU, Ds, propositioner, skrivelser och utskottsbetänkanden. Tidigare har utskotten fått materialet eller delar av materialet i tryckt form, vilket har medfört en omfattande pappersförbrukning och en tidskrävande distribution av dokument.

Intranätet

Intranätet har överlag fungerat stabilt under året, men i samband med en produktionssättning den 24 oktober inträffade en incident som gjorde att Intranätet inte var åtkomligt i alla webbläsare och enheter förrän den 25 oktober.

Under våren lanserades de digitala tjänsterna för servicecentret på Intranätet. Via formulär kan felanmälningar och beställningar göras till servicecenter och servicecenter-it. Användare kan också följa och komplettera sina serviceärenden via Intranätet. (Se även under rubriken Servicen till ledamöter har fortsatt att utvecklas.)

Intranätet fick ett nytt ramverk under våren och delar av designen gjordes om för att ge ett mer enhetligt intryck. Det innebär bland annat att den tekniska hanteringen har blivit enklare och att användarna kan nå sina samarbetsytor via Intranätet.

Under hösten gjordes en uppföljning av den användarenkät som genomfördes 2018. Det var 241 användare som svarade på enkäten 2019, vilket är en ökning med 72 svarande jämfört med året före. Av de som svarade var 179 anställda i förvaltningen, 41 ledamöter och 21 anställda vid partikanslier. Enkäten visar att alla tre användargrupperna är nöjda med Intranätet generellt men anser att sökfunktionen behöver förbättras och att laddningstiderna behöver bli snabbare.

En förbättring av Intranätets sökfunktion genomfördes under hösten, och den ger nu mer relevanta och snabbare sökträffar. Det pågår också ett arbete med att ta fram en ny sökresultatsida med möjlighet att filtrera på olika innehållstyper.

En uppgradering till en nyare version av webbpubliceringssystemet Episer-ver har påbörjats. Intranätet har genomgått en tillgänglighetsrevision enligt de krav som framgår av webbtillgänglighetsdirektivet. En säkerhetsgranskning av Intranätet har också blivit genomförd.

Besöksiffrorna under året (407 885) är de högsta som uppnåtts sedan Intranätet lanserades. Det är en ökning med 38 509 besök jämfört med 2018 och

12 180 besök jämfört med 2017. Intranätet har haft ett snitt på 34 000 besök i månaden, vilket är en ökning jämfört med 2018 (31 000 besök) och 2017 (33 000 besök). Cirka 20 procent av besöken har skett via smartmobil eller pekplatta.

Säkerhetsarbetet

För att de säkerhetsåtgärder som vidtas i riksdagen ska vara rätt dimensionerade gör förvaltningen säkerhetsanalyser och andra typer av bedömningar av vad som är skyddsvärt, vad som hotar det skyddsvärda och vilka sårbarheter som finns i skyddet. Detta görs på såväl strategisk som operativ nivå.

Under året har nya säkerhetsskyddslag trätt i kraft. Utifrån den säkerhetsplan som Riksdagsförvaltningen tog fram 2018 har åtgärder prioriterats, och ansvaret för att genomföra dem har fördelats inom förvaltningen.

Under året har antalet genomförda registerkontroller och antalet tecknade säkerhetsskyddsavtal med leverantörer ökat markant. Anledningen till den stora ökningen är att det är väldigt många företag och personer som är delaktiga i ombyggnaden av ledamotshuset.

Genomförda mätningar visar att det stora flertalet besökare till riksdagen som genomgår säkerhetskontroll upplever personalens bemötande och agerande samt säkerhetskontrollen som helhet som mycket bra eller bra.

Under året har 24 personer gripits vid säkerhetskontroller, vilket är en halvering jämfört med 2018. Främst har personerna gripits för brott mot knivlagen.

Förvaltningens samverkan med bland annat Statens fastighetsverk och de kungliga hovstaterna har fortsatt under året. Syftet är att vidta åtgärder i det gemensamma närområdet för att förbättra den fysiska säkerheten. Riksdagsförvaltningen ingår även i en nyinrättad samverkansgrupp med intresse av säkerheten i vårt närområde där bland annat Polismyndigheten, Säpo, de kungliga hovstaterna och Regeringskansliet ingår.

Informationssäkerhet

Förvaltningens arbete med att vidareutveckla regelverk och förmågor inom informationssäkerhetsområdet pågår, bland annat med anledning av de nya säkerhetsskyddslagarna. Nio projekt i förvaltningen har fått stöd i hur det nya it-säkerhetsregelverket Säker it ska användas.

Informationssäkerhetsarbete kan beskrivas utifrån förmågor. Det handlar om att kunna skydda information samt upptäcka och hantera säkerhetsincidenter. I samband med förändringar i förvaltningens it-miljö har förvaltningen genomfört analyser för att identifiera skyddsvärden och tekniska säkerhetsgranskningar för att identifiera sårbarheter. Förvaltningen har därigenom kunnat ta bort ytterligare sårbarheter i it-miljön. Förvaltningen har fortsatt att utveckla förmågan att upptäcka och hantera informationssäkerhetsincidenter.

En viktig del av informationssäkerhetsarbetet är kunskap. Under året har mer än 350 personer deltagit i utbildningsinsatser – i olika sammanhang – för ledamöter, partikanslianställda, anställda i förvaltningen och konsulter.

Tabell 18 Informationssäkerhet – tekniska säkerhetsgranskningar

	2019	2018	2017
Tekniska säkerhetsgranskningar	13	12	8

Tabell 19 Informationssäkerhet – utbildningar 2019

Typ av utbildning	Antal tillfällen
Obligatorisk introduktionsutbildning för nyanställda	5
Introduktionsutbildning för nya ledamöter	7
Utbildning/information till utskott m.m.	8
Dataskyddsutbildning för anställda i förvaltningen	10
Övriga	2
Summa	32

Servicecenter

Felanmälningar och förfrågningar från ledamöter, partikanslier och anställda lämnas till förvaltningens servicecenter. Antalet fastighetsärenden ökade något jämfört med förra året (se även avsnitt 3.4 Riksdagens byggnader och samlingar), medan de it-relaterade ärendena minskade. Under året registrerades 32 578 it-ärenden, vilket är färre än både 2018 och 2017 (36 376 respektive 38 433).

Servicen till ledamöter har fortsatt att utvecklas

Förvaltningen har gjort en första uppföljning av den handlingsplan med rekommendationer som togs fram efter valet 2018 för att utveckla stödet till ledamöter och partikanslier i samband med val. Handlingsplanen bygger bland annat på enkätsvar från nyvalda ledamöter. Som en del av handlingsplanen ser förvaltningen över hur kommunikationsvägarna till kandidaterande och nyvalda ledamöter kan förbättras. Dessutom pågår en översyn av den praktiska hanteringen av ledamöternas övernattningsbostäder. Handlingsplanen ska följas upp årligen och vara genomförd inför valet 2022.

Under året har förvaltningen fortsatt att arbeta för att skapa en enhetlig och samordnad service till ledamöter, partikanslier och anställda inom Riksdagsförvaltningen.

Till aktiviteterna hör bland annat en kartläggning av nuvarande servicenivåer och utbud samt en förstudie om att ersätta planeringssystemet Valreg med ett mer modernt it-stöd. Ett arbete har påbörjats med att se över och tydliggöra informationen till ledamöter på Intranätet och riksdagen.se, bland annat information om reseregler och ekonomiska ersättningar. Ledamotsrådet har fått löpande information om det pågående arbetet.

Inom ramen för projektet Digitalt servicecenter har ett antal nya tjänster lanserats på Intranätet: Mina serviceärenden, Beställning för ny tjänsteman, Kontakta servicecenter och Kontakta servicecenter-it. Tjänsterna utvärderades under hösten och arbete med förbättringar pågår parallellt med att nya tjänster utvecklas. Nästa steg är att möjliggöra för användarna att anmäla, följa och uppdatera fastighetsärenden via Intranätet.

De digitala arbetsverktygen digitala mötestjänsten, Intranätet och kamma-rappen har i huvudsak fungerat stabilt under året. Kammarappen har haft ett fåtal mindre incidenter och ett något mer omfattande problem med tv-funk-tionen i appen medan Intranätet inte var åtkomligt under en dag i samband med en incident.

Förvaltningen har i uppdrag att utveckla den digitala hanteringen av kallel-ser, möteshandlingar och mötesdokumentation. Arbetet med att ta fram direk-tiv till en förstudie av de tekniska och praktiska förutsättningarna för en digital lösning har inletts.

3.3 Kunskap om riksdagen – uppdragsområde C

Riksdagsförvaltningens uppdrag inom område C är att främja insynen i och kunskapen om riksdagens funktion, arbete och beslut samt göra information och tjänster användbara och lättillgängliga. I området ingår också att informera om EU. All kommunikation ska vara målgruppsanpassad.

Resultat och utveckling – sammanfattning

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att externa målgrupper har fått möj-lighet att få information och kunskap om riksdagens arbete och beslut. Be-dömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- *Det har blivit enklare att söka i, följa och bevaka riksdagens arbete och beslut i bland annat digitala kanaler.*
En satsning på att förbättra tillgängligheten på webbplatserna har genomförts under året. I början av året lanserades också en ny webb-tv-spelare på riksdagen.se som gör det möjligt för fler att se video från riksdagen. Riksdagens öppna data har försetts med en rapportmotor som syftar till att göra det enklare att följa riksdagens arbete. Sveriges riksdag har sedan tidigare konton på Twitter och Youtube, och sedan 2019 även på Instagram. Nytt för året är också att förvaltningen börjat publicera innehåll på LinkedIn.
- *Tv-produktionen kring riksdagens arbete har fungerat väl.*
Det totala antalet sändningstimmar från riksdagen har minskat något jämfört med förra året. Inga incidenter eller driftsstopp har hindrat sändningarna under året.
- *Intresset för visningar av Riksdagshuset samt studiebesök för gymna-sieskolan och besök i Demokrativerkstaden fortsätter att vara högt, och verksamheten håller hög kvalitet.*

Intresset för att besöka riksdagen fortsätter att vara högt när det gäller både visningar och besök i Demokrativerkstaden. Utvärderingar visar att cirka 90 procent av de lärare som under 2019 besökte riksdagen med en gymnasieklass ansåg att elevernas kunskaper ökade i hög eller mycket hög grad. Cirka 84 procent av gymnasielärarna bedömde att besöket ökade elevernas intresse för riksdagens arbete i hög eller mycket hög grad.

- *Kurser och utbildningsdagar för externa målgrupper har hållit hög kvalitet.*

Av de lärare som deltagit i kurser och utbildningsdagar ansåg 97 procent att kurserna som helhet var bra eller mycket bra. Kursen i riksdagskunskap för bibliotekarier har gjort paus under året, eftersom Riksdagsbiblioteket har arbetat med att utveckla kursen inför 2020.

Firandet av demokratijubileet har intensifierats under året med exempelvis utställningar, seminarier, panelsamtal, teater och nytt material på jubileets webbplats. Kommunikationen via film och sociala medier har utvecklats ytterligare; bland annat har animerade filmer om riksdagens grundläggande uppgifter producerats. Ett nytt evenemangssystem har avropats för att det ska bli möjligt att hantera och arrangera evenemang på ett modernare och effektivare sätt.

Tabell 20 Intäkter, kostnader och transfereringar inom uppdragsområde C (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	153	149	154
Kostnader	-66 121	-70 988	-52 372
<i>Nettokostnad</i>	<i>-65 968</i>	<i>-70 839</i>	<i>-52 218</i>
Transfereringar	-3 327	-3 198	-2 770
Totalt	-69 295	-74 037	-54 988

De något lägre kostnaderna för 2019 jämfört med 2018 beror främst på lägre kostnader för utställningar i samband med demokratijubileet samt riksdagen.se.

Riksdagens webbplats, riksdagen.se

Under 2019 hade webbplatsen drygt 14,1 miljoner besök, vilket är en minskning med över 1 miljon från valåret 2018 men en ökning med nästan 1 miljon jämfört med 2017. Det är första gången som antalet besök minskar sedan webbplatsen lanserades första gången i november 1996. Delar av minskningen är kopplade till att ökningen under valåret 2018 var extremt hög, men också till att webbplatsen under året haft färre besök via mobila enheter.

Besök från stationära datorer har ökat med 7 procent jämfört med 2018 och är precis som tidigare fortfarande flest av det totala antalet besök under 2019,

vilket kan tyda på att många besökare använder riksdagen.se som ett arbetsverktyg. Delar som Dokument & lagar, Ledamöter & partier och Webb-tv är de mest använda och besökta sidorna på webbplatsen.

Andelen besök från smartmobiler har minskat med 23 procent sedan 2018 och från pekplattor med 41 procent.

Under året har utvecklingsaktiviteterna fokuserats på två områden: tillgänglighet samt film, video och webb-tv.

En ny webb-tv-spelare lanserades i början av året. Den gör det möjligt för fler att se video från riksdagen. Samtidigt förbättrades den digitala rundvandringen i Riksdagshuset, Upplev riksdagen, då undertexter till all video och allt ljud lades till. Nu visas även filmer från Sveriges riksdags Youtubekanal på webbplatsen. Filmerna förklarar på ett pedagogiskt sätt hur olika delar av riksdagen fungerar.

En stor satsning på att förbättra tillgängligheten²² på webbplatsen har genomförts under året. Åtgärder har gjorts vad gäller både teknik, pedagogik och innehåll.

Ett utvecklingsarbete som ska göra det möjligt att publicera dokument från EU-kommissionen på riksdagens webbplats inleddes 2019 och kommer att slutföras 2020.

Under 2019 har också två förstudier pågått. En förstudie om uppgradering av mediehanteringssystemet, det system som bland annat möjliggör webb-tv på riksdagens webbplats, och en förstudie om en strategi för riksdagens externa digitala kanaler. Båda förstudierna ligger till grund för satsningar på riksdagens webbplats de närmaste åren.

Tabell 21 Antal besök på riksdagens webbplats, riksdagen.se

	2019	2018	2017
Antal besök på riksdagen.se	14 103 410	15 384 848	13 315 548

Riksdagens öppna data

Riksdagens öppna data, data.riksdagen.se, fortsatte att utvecklas under 2019. Det är öppna data som förser riksdagen.se och delvis också Intranätet med dokument och information om beslutsprocessen. Kammarappen får också all information om kammarens planering och ärenden via öppna data.

Öppna data har försetts med en rapportmotor som ska göra det enklare att följa riksdagens arbete. Rapportmotorn gör det möjligt att skapa sammanställningar av innehåll från olika datakällor.

Under 2019 hade riksdagens öppna data över 4 miljoner besök. Det är nästan 32 procent fler besök än 2018, vilket visar på en fortsatt kraftig ökning av användningen.

²² Arbetet utgår från de krav som ställs i den nya lagstiftningen på området, lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Tabell 22 Antal besök på riksdagens öppna data, data.riksdagen.se

	2019	2018	2017
Antal besök på data.riksdagen.se	4 196 702	3 174 441	2 619 224

Sociala medier

Sveriges riksdag finns i sociala medier på Twitter, Youtube, Instagram och LinkedIn. Riksdagsförvaltningen använder sociala medier för att främja kunskapen om riksdagen, riksdagens arbete och EU.

Via kontot @Sverigesriksdag på Twitter kan alla följa och ställa frågor om vad som sker i riksdagen. I kanalen finns målgrupper som medier, ledamöter och partier, påverkare och intresseorganisationer som bevakar och granskar riksdagen. Vid årsslutet 2019 hade kontot drygt 28 500 följare.

Sedan december 2018 har Sveriges riksdag en egen kanal på Youtube. Kanalen riktar sig till allmänheten, men en särskilt prioriterad målgrupp är ungdomar som är mycket aktiva användare av Youtube. Vid årsskiftet 2019/20 hade kontot 662 prenumeranter och 537 513 visningar av de 24 filmerna.

Sveriges riksdag har ett eget konto på Instagram, @Sveriges_riksdag, sedan maj 2019. Genom kanalen ska det bli möjligt för fler att upptäcka och uppleva den svenska demokratin. Vid årsskiftet hade kontot cirka 970 följare och 98 inlägg.

Tabell 23 Antal följare och prenumeranter i sociala medier (ca)

	2019	2018	2017
Twitter	28 500	24 100	20 000
Youtube	662	–	–
Instagram	970	–	–
LinkedIn	3 000	–	–

Sedan oktober 2019 publicerar Sveriges riksdag även innehåll på LinkedIn. Det främsta syftet är att marknadsföra Riksdagsförvaltningen som attraktiv arbetsgivare. Vid årsskiftet hade kontot drygt 3 000 följare och 15 inlägg. (Se även avsnitt 3.5 Myndighet och arbetsgivare.)

Utveckla kommunikationen via film och sociala medier

Under 2019 arbetade Riksdagsförvaltningen brett med att utveckla kommunikationen via film och sociala medier.

Förvaltningen har producerat fem animerade filmer (varav en 2018 och fyra under 2019) om riksdagens grundläggande uppgifter. Dessutom produceras fortlöpande filmer som beskriver riksdagens arbete och beslut samt den parlamentariska processen.

En julfilm med huvudbudskapet att uppmärksamma demokratijubileet togs fram i en svensk och en engelsk version och spreds via Intranätet, webbplatsen och sociala medier.

Ett arbete inleddes för att se över förutsättningarna för ett nytt filmformat som skulle kunna spridas i flera kanaler.

Som ett led i arbetet med tillgängligheten²³ i de digitala kanalerna har Riksdagsförvaltningen arbetat med att producera tillgänglig film med exempelvis textning, bra kontraster och lagom tempo.

Webbplatsen Sveriges riksdags EU-information

Riksdagsförvaltningen informerar om EU via riksdagsinformation och webbplatsen Sveriges riksdags EU-information, eu.riksdagen.se.

Under 2019 ökade webbplatsens besökssiffror kraftigt till knappt 1 169 000, från ungefär 690 000 året före. Ökningen beror sannolikt på EU-valet som genomfördes i maj. Besöken under valmånaden och månaderna före flerdubblades.

Samtidigt minskade den tid som en besökare i genomsnitt tillbringar på webbplatsen från knappt 3 till 2 minuter per besök. Anledningen till detta är att webbplatsen runt EU-valet fick många fler korta besök från mobiltelefoner. Generellt är det också så att siffrorna följs åt: när besöken ökar minskar genomsnittstiden för besöken. Omvänt blir genomsnittstiden längre när det totala antalet besök minskar.

Under året kompletterades webbplatsen med en sida om EU-valet 2019. Information om valet och Europaparlamentet spreds även i flera andra kanaler med webbplatsen Sveriges riksdags EU-information som huvudkanal.

Sidan med EU-valinformation visades knappt 526 000 gånger under året. Det var lite fler än visningarna av motsvarande EU-valsida vid EU-valet 2014; den visades ungefär 503 000 gånger.

Under året har även nya och uppdaterade filmer om EU tagits fram och publicerats på webbplatsen samt spridits i sociala medier.

Tabell 24 Antal besök på webbplatsen Sveriges riksdags EU-information, eu.riksdagen.se²⁴

	2019	2018	2017
Antal besök på eu.riksdagen.se	1 168 900	689 948	918 692

Trycksaker och digitala produktioner

Riksdagsförvaltningen tillhandahåller trycksaker och digitala produktioner för både interna och externa målgrupper.

Några exempel på produktioner under 2019 är en ny version av ledamotsförteckningen hösten 2019, en broschyr om Riksdagsförvaltningen som arbetsgivare och en broschyr om Riksdagsförvaltningen som arbetsgivare riktad

²³ Arbetet utgår från de krav som ställs i den nya lagstiftningen på området, lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

²⁴ Besöken 2017 avser både eu-upplysningen.se och eu.riksdagen.se. Besökssiffrorna för 2018 och 2019 avser endast eu.riksdagen.se.

till konsulter. Dessutom gjordes ett omfattande arbete med olika trycksaker i samband med Sveriges ordförandeskap i Nordiska rådet.

Utöver detta uppdaterades de tryckta broschyrer som beskriver riksdagen på svenska, engelska och lättläst svenska. Huvudbroshyren *Så fungerar riksdagen* uppdaterades även i de tillgänglighetsanpassade formaten Daisy och punktskrift. Dessutom uppdaterades trycksaker om EU inför valet till Europaparlamentet.

Grafisk profil och visuell identitet

Under året har en förstudie om web-to-print genomförts. Web-to-print är ett digitalt system som möjliggör produktion av formgivna trycksaker via Intranätet utan att Riksdagsförvaltningens formgivare behöver vara inblandade.

Syftet med förstudien har varit att undersöka möjligheter för användare som är inloggade i riksdagens system att använda webbformulär för att själva kunna ta fram formgivna trycksaker, exempelvis visitkort, skyltar och anslag. Mallarna som används ska vara säkrade enligt riksdagens grafiska profil. Rekommendationen är att ett sådant system köps in och införs under 2020.

Arbetet med att införa riksdagens uppdaterade logotyp i externa kanaler har under året avslutats genom att grafiken i kammaren, presscentret, kammarsalarna och tv-sändningarna nu är korrekt justerad.

Under 2019 påbörjades också en översyn av riksdagstryckets grafiska form. En nulägesanalys har genomförts, och 2020 kommer förslag till ny form att tas fram.

Riksdagsinformation svarar på frågor om riksdagen och EU

Riksdagsförvaltningen har både ett 020-nummer och en särskild e-postadress dit privatpersoner, medier, företag, organisationer med flera kan vända sig med frågor om riksdagen och EU. Trenden över tid är att antalet förfrågningar till riksdagsinformation minskar, särskilt de via telefon.

Tabell 25 Antal förfrågningar till riksdagsinformation

	2019	2018	2017
Telefonförfrågningar 020-349 000	3 654	4 437	3 855
E-postfrågor (inkl. brev)	4 943	6 027	6 519
Totalt	8 597	10 464	10 374

Frågorna handlar till 50 procent om riksdagens och EU:s arbete och beslut samt om riksdagen och EU som institutioner. Resterande frågor handlar om politiska åsikter, hänvisning till andra myndigheter, pressackreditering och vidarebefordran inom förvaltningen. I samband med EU-valet i maj 2019 noterades en uppgång av antalet förfrågningar om EU.

Ansökningar om riksdagens pressackreditering

Journalister och fotografer kan ansöka om pressackreditering för att kunna arbeta på egen hand i riksdagens lokaler. Pressackreditering kan beviljas personer som i huvudsak har journalistiska arbetsuppgifter för massmedieföretags räkning. Vid årsskiftet 2019/20 hade cirka 640 personer en gällande pressackreditering.

Under 2019 inkom totalt 619 ansökningar om pressackreditering. Den klart övervägande delen beviljades. Under året fattades även 24 beslut om avslag samt 13 beslut om återkallelse av tidigare beviljade pressackrediteringar. Under 2019 överklagades 3 beslut om avslag och 1 beslut om återkallelse.

Tv-produktion

Tv-produktionen från riksdagens plenisal har under året löpt utan incidenter eller driftsstopp. Antalet sändningstimmar var något lägre än 2018.

I övriga lokaler har ett antal offentliga utskottsutfrågningar samt pressträffar producerats. Andra större arrangemang som har sänts är Öppet hus i april, Natos parlamentariska församlings seminarium i maj, riksmötets öppnande i september och Nordiska rådets session i riksdagen i månadsskiftet oktober/november.

Tabell 26 Sändningstimmar från riksdagen (tv, webb, bandning), antal

	2019	2018	2017
Plenisalen	520	549	592
Förstakammarsalen	53	43	57
Andrakammarsalen	38	39	56
Skandiasalen	46	59	37
Presscenter	9	16	3
Totalt	666	706	745

Riksdagsbibliotekets service för allmänheten

Biblioteket är öppet för allmänheten 37 timmar i veckan cirka 200 dagar per år. Antalet besök minskade 2019, och det beror sannolikt på att bibliotekets administration och utbildningslokaler har flyttat till Oxenstiernska palatset. Det har medfört att bibliotekets personal inte längre passerar besöksräknaren²⁵ i samma utsträckning som när de hade sina arbetsplatser i direkt anslutning till biblioteket. Dessutom hålls de flesta utbildningar och möten numera i Oxenstiernska palatset, vilket även det bidrar till att färre passeringar registreras i besöksräknaren.

Under 2019 höll Riksdagsbiblioteket inte någon kurs i riksdagskunskap för bibliotekarier, vilket annars är brukligt. Under 2018 gjordes en användaranalys

²⁵ Biblioteket har en besöksräknare vid entrén till biblioteket. Det innebär att all passering räknas dividerat med två. Det innebär också att biblioteket redovisar besök enligt de regler som Kungliga biblioteket begär för redovisning av den nationella biblioteksstatistiken.

av externa användare. Som en konsekvens av den arbetade biblioteket under 2019 med att utveckla utbildningen inför 2020.

Riksdagsbiblioteket har under året hållit nio lärarledda utbildningstillfällen för externa grupper med sammanlagt 378 deltagare.

Antalet informationsfrågor till biblioteket via e-post har ökat kraftigt. Eftersom det inte längre går att skriva in sig som låntagare via bibliotekets onlinekatalog skickar låntagarna i stället e-post med sina uppgifter. Ökningen beror delvis också på att riksdagstrycket nu finns digitalt. Antalet telefonförfrågningar har däremot minskat.

Tabell 27 Antal fysiska besök i Riksdagsbiblioteket

	2019	2018	2017
Fysiska besök	31 091	43 030	44 615

Tabell 28 Antal förfrågningar till bibliotekets svarsservice

	2019	2018	2017
Telefonförfrågningar	831	1 049	1 038
E-postförfrågningar	2 893	1 513	1 297
Totalt	3 724	2 562	2 335

Skolverksamhet och besök i riksdagen

Riksdagsförvaltningens skolverksamhet ska främja kunskapen om riksdagen och dess arbete. Verksamheten omfattar dels studiebesök för studerande på gymnasienivå, dels besök i riksdagens demokrativerkstad för elever i årskurs 7–9.

Skolor kan ansöka om resebidrag till studiebesök i riksdagen för studerande på gymnasienivå. Under 2019 kom det in 215 ansökningar om resebidrag, vilket är 25 fler än 2018 och 43 fler än 2017. Riksdagsförvaltningen beviljade 184 av ansökningarna, vilket är 8 fler än 2018 och 26 fler än 2017. Medlen fördelas mellan ansökningar som avser studerande på högskoleförberedande program och ansökningar som avser studerande på yrkesprogram. Inom respektive grupp prioriteras sedan de skolor som har längst resväg. På grund av högt söktryck har de budgeterade medlen inte räckt till, vilket är förklaringen till att fler har fått avslag på sina ansökningar samtidigt som fler har beviljats bidrag.

Intresset bland elever och lärare för att besöka Riksdagshuset fortsätter att vara stort. Bokningsgraden för Demokrativerkstaden var 74 procent under 2019 och för studiebesök för studerande på gymnasienivå 94 procent. Totalt besökte 21 094 elever och lärare Riksdagshuset på detta sätt. Bokningsgraden för visningar av Riksdagshuset var 85 procent.

De lärare som besöker riksdagen med en klass får svara på en enkät efter besöket. Utvärderingar av skolvisningarna i sin helhet visar att cirka 88 procent av lärarna bedömde att elevernas kunskaper ökat i mycket hög eller hög grad. För kategorin studiebesök på gymnasienivå är siffran cirka 90 procent

(cirka 91 procent 2018). I enkäten finns en ny fråga som mäter om intresset för riksdagens arbete ökat efter besöket. För skolvisningarna i sin helhet bedömer cirka 82 procent av lärarna att elevernas intresse för riksdagens arbete ökat i mycket hög eller hög grad. Siffran för kategorin studiebesök på gymnasienivå är något högre, 84 procent.

Tabell 29 Besök i riksdagen, antal personer

	2019	2018	2017
Ledamotsgrupper och grupper som partikanslierna tar emot	15 562	18 142	18 268
Gruppvisningar ²⁶	31 919	30 202	29 247
Extravisningar ²⁷	1 440	1 583	2 133
Skolvisningar ²⁸	21 094	21 889	22 033
Totalt	70 015	71 816	71 681

Riksdagsförvaltningen har genomfört tre tvådagarskurser i riksdagskunskap och två fortbildningsdagar för lärare. Av de lärare som deltog tyckte 97 procent att kurserna som helhet var bra eller mycket bra (91 procent 2018 och 94 procent 2017). Vidare angav 89 procent att det är troligt eller mycket troligt att de kommer att ha användning av kursen i sin undervisning (87 procent 2018 och 89 procent 2017).

Intresset för riksdagens tryckta studiematerial fortsätter att vara högt även om trenden de senaste tio åren är nedåtgående. Under 2019 skickades det ut 55 310 exemplar till skolorna. Året före beställdes 682 000 broschyrer, vilket beror på att 2018 var ett valår, och då brukar beställningarna öka tiofalt. I samband med valet till Europaparlamentet framställdes ett nedladdningsbart skolmaterial om riksdagens arbete med EU-frågor.

Genomförande av demokratijubileet

Från 2018 och fram till och med 2022 ska riksdagen uppmärksamma att det gått 100 år sedan demokratin fick sitt genombrott i Sverige. En parlamentarisk kommitté har beslutat om vilka aktiviteter som Riksdagsförvaltningen ska genomföra under åren.

Den nationella utställningen *Fira demokratin!* är på turné på läns museerna under 2019–2021. Under 2019 invigdes den i sex län: Västerbotten, Gotland, Värmland, Skåne, Dalarna och Uppsala. Talmannens och de vice talmännens länsresor är samordnade med invigningarna, och de deltar i en publik aktivitet på museet i samband med invigningen. Utställningen har även stått på Skansen, i Östersund och i Gyllene salen i Stockholms stadshus.

Det finns också en affischutställning som kan laddas ned från demokratijubileets webbplats, firademokratin.riksdagen.se, eller beställas från riksdagen.

²⁶ Avser bokade grupper, allmänhetens visningar samt sommar- och konstvisningar.

²⁷ Besök till talman, ledamöter, utskott och förvaltning som guiderna har genomfört.

²⁸ Avser bokade gymnasie- och högstadielklasser (studiebesök för studerande på gymnasienivå och Demokrativerkstaden).

I september arrangerades ett seminarium i Riksdagshuset tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med anledning av firandet av att den kommunala och regionala rösträtten fyller 100 år. Demokratijubileet har deltagit med monter på Järvaveckan, i Almedalen och på Bokmässan. Både i Almedalen och på Bokmässan arrangerades också seminarier.

I slutet av maj deltog demokratijubileet på Röstfesten på Trädgården/Under bron i Stockholm då 100-årsdagen av det första riksdagsbeslutet om allmän och lika rösträtt uppmärksammades.

Två panelsamtal har genomförts i Riksdagsbiblioteket: *Från vykort till Facebook* om kvinnors strategier för att samarbeta och påverka politiken och *Från manifest till sms* om folkrörelser och folkets makt och engagemang.

En teatermonolog om Kerstin Hesselgren producerades och uruppfördes på talmannens vårmiddag. Den har senare spelats vid flera andra tillfällen.

På demokratijubileets webbplats har ett nytt fördjupningstema publicerats, liksom tre virtuella tittskåp som bygger på utforskande interaktivitet. Lärarhandledningar för de virtuella tittskåpen finns på webbplatsen. Ett pedagogiskt material för årskurs 4–6 har färdigställts, och skolmagasinet *Demokratins stjärna* för elever på gymnasiet och folkhögskolan distribueras löpande.

Utöver de publika aktiviteterna och utställningarna når demokratijubileet också ut genom riktad kommunikation och marknadsföring. Exempel på insatser är korta filmer på Youtube, annonsering i digitala och tryckta kanaler, nyhetsbrev och inlägg på sociala medier. Talmannen har skrivit två artiklar i Dagens samhälle. Lokala medier uppmärksammar den nationella utställningen och länsbesöken.

Öppet hus

I april 2019 genomförde Sverige riksdag Öppet hus för 15:e gången. Nytt för denna gång var att evenemanget genomfördes under Kultur natt Stockholm, som är ett samarbete mellan Stockholms stad och Stockholms kulturliv. Östra och Västra riksdagshuset samt Riksdagsbiblioteket hade öppet för besökare mellan klockan 18 och 24.

Öppet hus hade en tydlig koppling till demokratijubileet, och alla aktiviteter och programpunkter genomsyrades av de demokratiska processerna i nutid och genom historien. Under eftermiddagen och kvällen arbetade cirka 250 medarbetare och riksdagsledamöter för att ge de 5 300 besökarna en minnesvärd kväll.

Talmansbesök i länen

De talmansbesök runt om i Sverige som förvaltningen ansvarar för startade på nytt under 2019, nu med tema demokratijubileet, 100 år av demokrati. Tanken med att besöka olika platser i Sverige är att stärka känslan av närhet till riksdagen och talmannen genom att visa öppenhet och prestigelöshet. Syftet med att fokusera på demokratifrågor är att riksdagen ska vara tydlig och effektiv som aktör i samhällsdebatten om demokrati.

Vid besöken i länen invigs vandringsutställningen *Fira demokratin* på läns-
museerna. Det görs även besök på gymnasieskolor och lärosäten där talman-
nen eller någon av de vice talmännen talar om demokrati. Under mandatperi-
oden ska samtliga län besökas, och under 2019 genomfördes sex talmansbe-
sök.

Riksdagens övriga evenemang

Riksdagsförvaltningen deltog under 2019 vid tre externa arenor: Järvaveckan,
Almedalsveckan och Bokmässan. Syftet med att Riksdagsförvaltningen deltar
är att främja dialog och kunskap om riksdagen, öka tillgängligheten till och
insynen i riksdagens arbete samt öka kännedomen om demokratins genom-
brott. I montrarna kunde besökarna bland annat samtala med ledamöter och
delta i ett quiz med frågor om demokratins utveckling de senaste 100 åren.

I Almedalen arrangerades tre seminarier: *Är vår demokrati hotad?*, *Är riks-
dagen jämställd?* och *Demokrati tar tid*. Medverkande var bland andra talman
Andreas Norlén, förste vice talman Åsa Lindestam (S) och andre vice talman
Lotta Johnsson Fornarve (V).

På Bokmässan arrangerades fyra seminarier: *Från vykort till riksdagen, Re-
geringsbildningen, Riksdagstrycket – en källa för biblioteken och dess använd-
dare* och *Demokrati – inte bara en sak*. Medverkande var bland andra talman
Andreas Norlén och förste vice talman Åsa Lindestam (S).

Utöver de årliga evenemangen som riksmötets öppnande, talmannens vår-
middag och personal- och ledamotsevenemang genomfördes 2019 även en
höstmiddag.

Nytt evenemangssystem

Under 2019 fortsatte projektet Nytt evenemangssystem. Projektet startade
2018 med syfte att byta ut det befintliga evenemangssystemet till förmån för
ett system med förbättrad användbarhet och möjlighet till utökad användning
inom Riksdagsförvaltningen. Under 2019 genomfördes ett avrop från det stat-
liga ramavtalet.

3.4 Riksdagens byggnader och samlingar – uppdragsområde D

Riksdagsförvaltningens uppdrag inom område D är att vårda och bevara riks-
dagens byggnader och samlingar så att de kan användas i dag och i framtiden.
Arbetet omfattar bland annat underhåll, fastighetsförvaltning, renovering av
byggnader, lokalvård och digitalisering av dokument och bilder.

Resultat och utveckling – sammanfattning

Riksdagsförvaltningen har utvecklat sitt arbete med att vårda och bevara
riksdagens byggnader och samlingar på ett systematiskt sätt. Bedömningen
baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- *Fastighetsprojekten har i huvudsak bedrivits enligt plan.*
Projekt för att underhålla, renovera och utveckla riksdagens byggnader har i huvudsak bedrivits enligt plan. I arbetet med ledamotshuset har det uppkommit vissa förseningar under året, men bedömningen är att byggnaden ändå ska kunna tas i bruk enligt plan.
- *Fastigheter och interiörer har i huvudsak förvaltats enligt upprättade planer.*
Riksdagens fastigheter förvaltas i enlighet med etablerade underhållsplaner, och under året har förvaltningen vidtagit flera åtgärder för att vårda och bevara fastighetsbeståndet.
- *Arbetet med att tillgängliggöra äldre riksdagsdokument har bedrivits enligt plan.*
Arbetet med att transkribera handskrivna protokoll från ståndsriksdagen har genomförts enligt plan. Två band av prästeståndets protokoll 1760–62 har publicerats under året, och formgivningen av protokollet för 1765–66 (två band) är klar. Transkribering av borgarståndets protokoll 1765–66 pågår.

Riksdagsförvaltningen har under året startat totalrenoveringen av ledamotshuset. Arbetet med Framtidens riksdagshus som ramverk för de större renoveringarna fortsätter, och en förstudie om ett besöks- och mötescentrum under Riksplan har genomförts liksom en förstudie om ombyggnaden av kvarteret Cephalus. Ytterligare en förstudie har utrett möjligheterna att anpassa klubbrummet så att det bättre stöder ledamöternas arbete. Arbetet med att ta fram underhållsplaner för interiörer och konst samt planer för akut räddning av konst har fortsatt under året. Förvaltningen har arbetat med att utveckla normering och kravställning i fastighetsprojekt, bland annat för att öka förmågan till integrerat säkerhetsarbete.

Tabell 30 Intäkter, kostnader och transfereringar inom uppdragsområde D (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	2 353	2 037	1 949
Kostnader	-147 721	-129 622	-109 768
<i>Nettokostnad</i>	<i>-145 368</i>	<i>-127 585</i>	<i>-107 819</i>
Transfereringar	–	–	–
Totalt	-145 368	-127 585	-107 819

De högre kostnaderna jämfört med förra året beror i huvudsak på högre avskrivningskostnader, främst på grund av ett kostnadsfört restvärde för den gamla entrén i ledamotshuset, samt fördelade lönekostnader till uppdragsområdet.

Framtidens riksdagshus

Riksdagsförvaltningen förvaltar riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, ett antal kontorsfastigheter i Gamla stan, fastigheter med övernattingsbostäder och ett antal bostadsrättslägenheter som riksdagens ledamöter disponerar. I förvaltningens fastighetsbestånd ingår även Villa Bonnier som bland annat används för talmannens representation. Riksdagsförvaltningen hyr även lokaler och övernattingsbostäder.

Det finns behov av att renovera och anpassa byggnaderna till en nutida och framtida riksdag. I arbetet med förvaltningens strategiska lokalprogram togs en översiktlig plan fram för stegvis renovering och utveckling av byggnaderna. Under 2018 påbörjade förvaltningen en uppdatering och utveckling av programmet, som nu går under namnet Framtidens riksdagshus.

Målsättningen med Framtidens riksdagshus är att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete, att det ska bli lättare att besöka riksdagen, att lokalerna ska bli effektivare, att ta hänsyn till krav på miljö, säkerhet och tillgänglighet samt att sänka kostnaderna. I arbetet ska byggnadernas stora kulturhistoriska värde tas till vara.

En viktig del i Framtidens riksdagshus är totalrenoveringen av ledamotshuset, och under 2019 startade bygget efter tidigare detaljprojektering. Projektet har inte kunnat hålla planerat tempo under rivningsfasen. Det beror främst på försvårande förutsättningar i byggnaden, men även på förseningar i ett tillstånd för byggkran, vilket saktat ned utforslingen av material. Entreprenören har kommit in med en justering av tidsplanen, och arbetet beräknas pågå till senhösten 2021. Byggnaden ska dock fortfarande kunna tas i bruk fullt ut enligt plan, det vill säga inför valet 2022. Bedömningen av kostnaden för projektet har inte ändrats.

Förvaltningen har genomfört en förstudie om ett besöks- och mötescentrum under Riksplan och avslutat den fördjupade förstudien om ombyggnad av kvarteret Cephalus.

Förvaltning och underhåll

Riksdagens fastigheter förvaltas enligt underhållsplaner. Under året har förvaltningen vidtagit ett stort antal åtgärder för att vårda och bevara byggnaderna. I Riksdagshuset östra har bland annat en ombyggd entré med förbättrad säkerhet öppnats, sammanträdeslokalen Mittpoolen moderniserats och den gröna matta som finns i trapphus och korridorer bytts ut. Tolv av Riksdagsförvaltningens bostadsrätter har totalrenoverats.

Underhåll av hissar i flera byggnader har genomförts, och hissen i fastigheten Aurora har bytts ut. I Aurora har golvet förstärkts, och en utredning om ett eventuellt behov av grundförstärkning av byggnaden har påbörjats.

Möjligheterna att anpassa ledamöternas klubbrum och tidningsrum i Riksdagshuset västra har undersökts. Förstudien kommer att redovisas i början av 2020.

En förstudie om de inhyrda kontorslokalerna på Jakobsgatan har genomförts för att identifiera eventuella förbättringar i användandet.

Beslut har tagits om att hyra ut lokaler på gatuplan i fastigheten Iason, och förberedande arbeten för detta har påbörjats.

Fastighetsprojekten har i huvudsak bedrivits enligt plan. Ett antal större underhållsprojekt, varav det största är renovering av fog och fasad på Riksdagshuset västra, har inte genomförts som planerat bland annat på grund av utdragna upphandlingar. Planeringen för målning av fönster och en takomläggning på byggnaden Mercurius har gjorts om av kostnadsskäl. Starten för dessa två projekt är planerad till 2020.

Tabell 31 Redovisning av investeringsplan för Riksdagsförvaltningens fastigheter (tkr)

	Utfall 2019	Investeringsplan 2019	Avvikelse utfall investeringsplan
Vidmakthållande av befintliga investeringar			
Underhåll och renoveringsplan	44 066	62 300	18 234
Projekt ledamotshuset	187 232	400 230	212 998
Summa utgifter för vidmakthållande	231 298	462 530	231 232
Finansiering			
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	222 601	462 530	239 929
Anslag (statskapital)	8 697	0	-8 697

Avvikelsen mellan utfall och investeringsplan för underhåll och renoveringsplan beror främst på att vissa planerade projekt har flyttats fram i tiden för att undvika störningar i verksamheten samt på säkerhetsfrågor.

Avvikelsen mellan utfall och investeringsplan för projekt ledamotshuset beror främst på att projektet inte kunnat hålla planerat tempo under rivningsfasen, se förklaring under rubriken Framtidens riksdagshus.

Lokaler, interiörer och konst

Förvaltningen ska vårda och bevara riksdagens konstsamling och inredning. Under året har arbetet med att ta fram underhållsplaner för interiör och konst påbörjats, ett arbete som kommer att ta flera år. Underhållsplaner för Neptunus och Mercurius del A färdigställdes 2019. Under 2020 kommer en inventering för Cephalus att prioriteras eftersom byggnaden står näst i tur för totalrenovering efter ledamotshuset.

Arbetet med planer för akut räddning av konst inom ramen för restvärdesräddning²⁹ har fortsatt under året. En inventering är genomförd och en prioriteringslista håller på att tas fram. Planen för restvärdesräddning kommer också att innehålla information om vilka lokaler som ska användas för temporär förvaring. Dessa lokaler ska utrustas med material för akut räddning av konst.

Ett arbete med att se över de olika sammanträdesrummen i sin helhet har inletts. På sikt eftersträvas en större standardisering.

Förvaltningen har under året reparerat möbler i större utsträckning än planerat.

Ärenden och processer

Under 2019 inkom 5 104 felanmälningar och förfrågningar som rörde fastighetsområdet (se även avsnitt 3.2 Ledamöter och partikanslier). Av dem som gav återkoppling på ärendehantering var 91 procent mycket nöjda, 6 procent nöjda och 3 procent missnöjda. Arbetet med att förbättra återkopplingen till dem som anlitar servicecentret i fastighetsfrågor fortsätter under 2020. Det gör även arbetet med att förbättra processer och arbetssätt inom uppdragsområdet. Bland annat har ett uppdrag startats för att identifiera förbättringsmöjligheter vid hantering av övermattningsbostäder. Utgångspunkt har bland annat varit de synpunkter som kom fram efter flyttar i samband med valet. Under 2019 fortsatte arbetet med att införa det it-system som stöder processerna.

Ett arbete med att förbättra överlämnandet av byggnadsinformation efter större renoveringsprojekt har påbörjats.

En granskning av Projekt ledamotshuset har genomförts för att maximera möjligheterna till ett framgångsrikt projekt samt ge rekommendationer inför kommande stora renoveringsprojekt.

När det gäller fastighetsprojekt har förvaltningen såväl en kortsiktig som en långsiktig ambition i fråga om kravställning och normering ur ett säkerhetsperspektiv. På kort sikt görs detta löpande i pågående förstudier och projekt. På längre sikt är ambitionen att utarbeta normering för olika delområden – så kallade säkerhetsprogram – som ska kunna utgöra generiska grunder för kravställning. Under året har arbetet med att ta fram ett sådant säkerhetsprogram påbörjats.

Under året har även arbetet med att definiera en organisationsförändring för förvaltningens fastighetsenhet påbörjats i syfte att ännu bättre möta det uppdrag som finns.

Äldre riksdagsdokument

Arbetet med att transkribera handskrivna protokoll från ståndsriksdagen fortsatte enligt plan under 2019. Prästeståndets protokoll 1760–62 (två band) har

²⁹ Restvärdesräddning innebär ett arbete för att minimera de materiella och ekonomiska konsekvenserna av till exempel en brand. Det handlar bland annat om att kartlägga var de värdefullaste föremålen finns och om hur man tar hand om det som skadats vid en brand eller annan olycka.

publicerats under året, och formgivningen av protokollet för 1765–66 (två band) är klar. Transkriberingen av borgarståndets protokoll 1765–66 pågår, och det arbetet kommer att fortsätta under 2020.

Digitalisering av bildarkivet

Under året har förvaltningen påbörjat en förstudie om möjligheten att digitalisera samlingarna i riksdagens bildarkiv.

Bildarkivet innehåller fysiska bilder och fotografier, ritningar med mera och består av både arkivhandlingar och biblioteksmaterial. I dagsläget är endast ett mindre antal fotografier digitaliserade. Syftet med en digitalisering är att öka insynen i riksdagens arbete och historia genom att göra materialet tillgängligt och sökbart. Förstudien ska vara klar den 31 mars 2020.

3.5 Myndighet och arbetsgivare – uppdragsområde E

Riksdagsförvaltningens uppdrag inom område E är att vara en väl fungerande myndighet och arbetsgivare för att på bästa sätt kunna stödja den parlamentariska processen. Till detta område hör bland annat verksamhetsplanering och uppföljning, budgetarbete, kompetensförsörjning, it-stöd, administrativa uppgifter inom ekonomi och förvaltningsjuridik samt stöd till riksdagens myndigheter och nämnder.

Resultat och utveckling – sammanfattning

Förvaltningen har varit en väl fungerande myndighet och arbetsgivare. Bedömningen baseras i huvudsak på följande uppgifter:

- *Förvaltningen har arbetat aktivt för att nå sina arbetsmiljömål.*
Riksdagsförvaltningen har i enlighet med arbetsmiljömålen arbetat för att öka förutsättningarna för delaktighet. Arbete har bedrivits enligt intentionerna i samverkansavtalet. Ett arbetsmiljömål är att ytterligare stärka ledarskapet i organisationen. Ledarskap stod i fokus vid årets chefskonferens där ett tema var ledningskommunikation. Förvaltningen har också genomfört feedbackutbildningar för chefer och tagit fram en feedbackguide med praktiska övningar.
- *Sjukfrånvaron har minskat.*
Den totala sjukfrånvaron i procent av tillgänglig arbetstid var 3,7 procent 2019. Det är en minskning jämfört med både 2018 och 2017, men en något högre nivå än under 2014–2016.
- *Tillgången till it-stöd är stabil.*
Tillgången till it-stöd i förvaltningens verksamhet har varit stabil, och antalet incidenter har minskat. Tre incidenter som kan betecknas som mycket kritiska har inträffat. Två av dem kunde lösas inom utlovad tid enligt fastställd servicenivå.

- *Förvaltningen når sina miljömål.*

Förvaltningen nådde under 2019 huvuddelen av sina miljömål. Koldioxidutsläppen från förvaltningens fordon var lägre än tidigare och arbetet med att minska energianvändningen i samband med renovering av ledamotshuset fortsatte. Förvaltningen minskade också mängden avfall och ställde miljökrav i upphandlingar.

Riksdagsförvaltningen har fortsatt att skapa förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart förbättringsarbete. Kompetensförsörjningsstrategin har uppdaterats och en satsning på att utveckla och stärka ledningskommunikationen har genomförts. Under hösten genomfördes en medarbetarundersökning för hela förvaltningen. Resultatet ska ligga till grund för arbetet med att utveckla Riksdagsförvaltningen och med det framtida strategiska arbetsmiljöarbetet. En förstudie om utveckling av förvaltningens process för verksamhetsplanering, budgetering och uppföljning har genomförts. Dessutom har en kommunikationsplan för att synliggöra Riksdagsförvaltningen som en attraktiv arbetsgivare tagits fram.

Tabell 32 Intäkter, kostnader och transfereringar inom uppdragsområde E (tkr)

	2019	2018	2017
Intäkter	29 218	27 902	26 899
Kostnader	-354 061	-325 462	-311 958
<i>Nettokostnad</i>	<i>-324 843</i>	<i>-297 560</i>	<i>-285 059</i>
Transfereringar	-	-6	-6
Totalt	-324 843	-297 566	-285 065

De högre kostnaderna för 2019 jämfört med 2018 beror framför allt på fördelade lönekostnader till uppdragsområdet samt hyreskostnader som en följd av evakueringen av ledamotshuset.

Fortsatt utvecklingsarbete i förvaltningen – i enlighet med Riksdagsförvaltningens hus

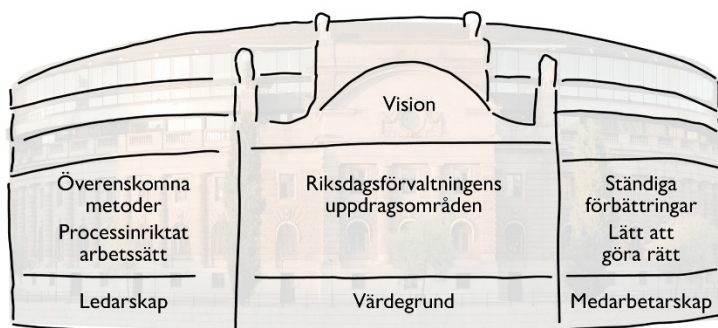
Riksdagsförvaltningens hus (nedan) består av ett antal byggstenar. Tillsammans är de utgångspunkter för allt arbete i förvaltningen. Med gemensamma utgångspunkter underlättas samarbete och delaktighet i hela förvaltningen, och behovet av att detaljstyra och kontrollera minskar. Alla ska ha möjlighet att föreslå och genomföra förbättringar i det dagliga arbetet. Huset gör det möjligt att hålla ihop helheten, och på så sätt kan små förbättringar leda till stora förbättringar – för ledamöterna, för allmänheten och för Riksdagsförvaltningen.

Arbetet med att utveckla verksamheten och genomföra förbättringar i enlighet med byggstenarna i huset har fortsatt. Under 2019 togs till exempel ett stödmaterial fram för arbetet med verksamhetsplanen för 2020 som ska stärka uppföljningen av den löpande verksamheten och underlätta ständiga förbättringar. En förstudie om utveckling av processen för planering, budgetering och

uppföljning har genomförts. Förstudien har bland annat undersökt förutsättningarna för att införa ett digitalt stöd för planerings- och budgetprocessen och föreslår att ett sådant stöd införs för att förbättra arbetsprocessen för verksamhetsplanering.

För att främja ökad samverkan mellan avdelningarna och stärka vi-känslan inom Riksdagsförvaltningen bjöds samtliga anställda in till en personalfest som anordnades i maj. Festen hölls i riksdagens lokaler och innehöll moment där samarbete över avdelningsgränserna ingick. Anställda som i vardagen har sina arbetsplatser i olika byggnader fick på så sätt möjlighet att lära känna varandra bättre.

Byggstenen ledarskap stod i fokus under 2019 års chefskonferens där ett tema var ledningskommunikation.

Klarspråk i förvaltningen

Riksdagsförvaltningen arbetar systematiskt med klarspråk med en flerårig handlingsplan som grund. Tyngdpunkten i handlingsplanen ligger på att stärka skribenternas förmåga att använda klarspråk. Insatserna pågår löpande och riktar i första hand till de delar av förvaltningen där behovet av stöd är som störst. Ett konkret exempel är it-avdelningens klarspråkssatsning som pågick hela 2019. Den fortsätter under första halvåret 2020 parallellt med att en liknande satsning inleddes på serviceavdelningen.

Under 2019 deltog 31 medarbetare i förvaltningens grundkurs i klarspråk. Det är nu sammanlagt 568 personer som har gått kursen sedan den startade 2013.

I januari 2015 beslutade riksdagsdirektören att inrätta en permanent funktion som klarspråkssamordnare med placering vid ledningsstaben. En uppföljning 2019 visade att syftet med funktionen har uppnåtts och att den har bidragit till en ökad förståelse och uppmärksamhet kring målsättningen med klarspråk. I uppföljningen framkom dock önskemål om att klarspråksfunktionen tillsammans med övriga delar av förvaltningen, exempelvis kommunikationsavdelningen, ser över hur det gemensamma arbetet med språkfrågor kan stärkas ytterligare. Ett sådant arbete inleddes under den senare delen av 2019.

Digitaliseringsuppdrag

Riksdagsförvaltningen har i uppdrag att förbättra förutsättningarna för digitalisering i förvaltningen. Digitaliseringen ska användas som ett sätt att förbättra stödet till riksdagen och ledamöterna, men också vara ett medel för verksamhetsutveckling inom alla delar av förvaltningen. Målet är att göra processer och tjänster säkrare, mer effektiva och lättillgängliga.

Arbete som syftar till digitalisering genomförs både i löpande verksamhet och i projektform. För att kunna utveckla och sedan genomföra digitala tjänster och arbetsprocesser krävs att vissa basplattformar finns på plats, såsom e-arkiv och digital signering.

Under året har flera steg tagits i den riktningen. Några exempel är den förstudie som har genomförts inför införandet av en plattform för digital signering och det pågående projektet om att anskaffa ett e-arkiv. Dessutom har en förstudie genomförts om att utveckla förvaltningens process för planering, budgetering och uppföljning, exempelvis genom digitalt stöd.

Systemförvaltning

Arbetet med att etablera en effektiv och praktisk systemförvaltning för it-systemen fortsätter. Under 2019 infördes rollen förvaltningsledare, och det finns nu en utsedd förvaltningsledare för varje system. Rutinerna för uppföljning av de olika delarna inom systemförvaltningen har förbättrats.

It-stödet till ledamöter och anställda

Förvaltningen ska tillhandahålla den support och de redskap som ledamöter och anställda behöver när det gäller teknik, utrustning och programvaror.

Tillgången till it-stöd i förvaltningens verksamhet har varit stabil under året. Antalet incidenter har minskat jämfört med tidigare år.

Antalet mycket kritiska incidenter har varit tre, vilket är färre än 2017 och 2018. Enligt den fastställda servicenivån ska ett prio 1-ärendet påbörjas inom tio minuter och vara åtgärdat inom en timme. Två av tre incidenter löstes inom utlovad tid.

Tabell 33 Antal mycket kritiska it-incidenter

	2019	2018	2017
Prio 1-incidenter, mycket kritiska incidenter	3	4	4
varav lösta i tid	2	0	2

Centrala utvecklingsprojekt

För att underlätta prioriteringar av utvecklingsarbetet har förvaltningen en central budgetpost för större projekt. (Fastighetsprojekten ingår inte i denna budget utan finansieras främst från fastighetsanslaget.)

Under 2019 arbetade förvaltningen med nio projekt och sex förstudier som finansierades av den centrala projektbudgeten. Här kommenteras några av dem utifrån uppdragsområde.

A. Stöd till kammare och utskott

Projektet Utveckling av rixsystemen 2.0 ska vidareutveckla och förbättra de it-system som stöder den parlamentariska processen. I projektet Statistik om den parlamentariska processen sammanställs tillförlitliga data från olika system i ett datalager. Systemet Lemur, som hanterar EU-dokument, har bland annat fått ett nytt och mer användarvänligt gränssnitt.

B. Stöd och service till ledamöter och partikanslier

Projektet Riksbudget tar fram en lösning som gör det möjligt att sammanställa förslaget till statsbudget från regeringen, oppositionspartierna och utskotten för varje budgetår. Tabellerna kan användas som underlag till motioner och betänkanden.

C. Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete

Ett nytt evenemangssystem är upphandlat och ska användas vid bland annat riksmötets öppnande. En förstudie om en strategi för riksdagens digitala kommunikationskanaler ska ta fram förslag på hur den digitala kommunikationen kan utvecklas så att fler får kunskap och information om riksdagens arbete, funktion och beslut.

E. Väl fungerande myndighet och arbetsgivare

Projektet Digitalt servicecenter fortsätter att införa fler digitala servicetjänster på Intranätet. Ett projekt om att anskaffa ett e-arkiv har startat. Systemet ska integreras med diariesystemet och utredningstjänstens ärendehanteringssystem.

Stöd till myndigheterna under riksdagen

Riksdagsförvaltningen ska enligt förvaltningens instruktion³⁰ biträda myndigheterna under riksdagen, det vill säga Riksrevisionen, Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksbanken. I det ingår bland annat att upprätta anslagsdirektiv för var och en av myndigheterna, förutom Riksbanken, och att ingå centrala kollektivavtal. Mot en avgift utför förvaltningen även administrativa och it-relaterade tjänster åt JO.

³⁰ Lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Stöd till riksdagens nämndmyndigheter

Riksdagens nämndmyndigheter är självständiga myndigheter under riksdagen med eget verksamhetsansvar, men finansieras genom Riksdagsförvaltningens anslag.

Riksdagsförvaltningen ska enligt sin instruktion erbjuda nämndmyndigheterna kanslistöd. Överenskommelser om sådant stöd finns med samtliga nämndmyndigheter. Överenskommelserna följs upp minst en gång vartannat år och revideras vid behov. Det finns en instruktion inom Riksdagsförvaltningen för samordningen av stödet.

Nämndmyndigheterna ska upprätta en arbetsordning och senast den 22 februari varje år lämna en verksamhetsredogörelse till riksdagen. Enligt instruktionen för varje nämnd ska verksamhetsberättelsen innehålla en redovisning av verksamhetens kostnader. Enligt förarbetena till lagen (2016:1091) om budget- och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter, den så kallade BEA-lagen, och dess föregångare, den så kallade REA-lagen, ska verksamhetsberättelsen därutöver innehålla uppgifter om nämndens arbetsuppgifter, ledamöter, hur verksamheten bedrivs samt de övriga upplysningar som behövs för att ge en rättvisande bild av verksamheten. Verksamhetsberättelserna behandlas av konstitutionsutskottet.

En sammanställning över uppgifter om antalet sammanträden, ledamöter och kostnader 2019 redovisas nedan.

För ytterligare uppgifter om nämndmyndigheternas verksamhet under året hänvisas till respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Tabell 34 Riksdagens nämndmyndigheter – sammanträden, ledamöter och kostnader (tkr)

	Antal sammanträden	Antal ledamöter	Summa kostnader
Riksdagens överklagandenämnd	5	6	232
Partibidragsnämnden	3	3	175
Riksdagens arvodesnämnd	10	3	358
Statsrådsarvodesnämnden	5	3	171
Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna	5	3	187
Valprövningsnämnden	32	8	1 170
Riksdagens ansvarsnämnd	0	5	7
Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ³¹	1	5	353
Totalt 2019	61	36	2 653
Totalt 2018	33	34	2 181
Totalt 2017	39	29	1 293

³¹ Nämnden inrättades den 1 juli 2018.

HR-frågor

Antalet anställda inom Riksdagsförvaltningen med en tillsvidareanställning eller tidsbegränsad anställning var 688 vid utgången av 2019, vilket är 5 fler (683) än 2018, och 8 fler än 2017 (680). Antalet årsarbetskrafter uppgick till 626, vilket är högre än 2018 (618) och 2017 (602).

Tabell 35 Antal anställda fördelat på ålder och kön 2019-12-31

Åldersintervall	Kvinnor	Män	Totalt antal 2019	Ålder, andel av samtliga (%)	Totalt antal 2018	Totalt antal 2017
<24 år	1	0	1	0	1	1
25–34 år	35	20	55	8	45	51
35–44 år	109	72	181	26	175	187
45–54 år	167	104	271	39	269	262
55–59 år	63	57	120	18	123	112
>59 år	41	19	60	9	70	67
Totalt	416	272	688	100	683	680

Medelåldern för de anställda, för både kvinnor och män, var 48 år, vilket är en liten minskning (0,7 år) jämfört med 2018 och oförändrat jämfört med 2017. Andelen kvinnor av samtliga anställda var cirka 60 procent vid utgången av 2019, vilket är i det närmaste oförändrat jämfört med 2018 och 2017.

Personalomsättningen var 9,2 procent 2019, jämfört med 7,5 procent 2018 och 10,1 procent 2017. Det är något fler som börjat och slutat under året samtidigt som antalet anställda är något större.

Tabell 36 Sjukfrånvaro 2014–2019

	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Total sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	3,7	4,1	4,3	3,4	2,9	2,6
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro i %	50,4	50,5	54,7	48,2	44,2	36,2
Kvinnors sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	3,8	4,4	4,5	4,0	3,4	3,1
Mäns sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	3,7	3,8	3,9	2,4	2,3	1,8
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år eller yngre i % av tillgänglig arbetstid	3,2	4,7	3,1	0,8	1,2	1,1
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 år i % av tillgänglig arbetstid	4,1	4,4	4,4	3,4	2,7	2,2
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i % av tillgänglig arbetstid	3,5	3,9	4,1	3,4	3,2	3,1

Den totala sjukfrånvaron i procent av tillgänglig arbetstid var 3,7 procent 2019. Det är en minskning jämfört med både 2018 och 2017; förändringarna är dock relativt små. Långtidssjukfrånvaron som andel av den totala sjukfrånvaron var 50,4 procent. Det är främst variationen i den längre sjukfrånvaron som ligger bakom både den ökade och den minskade totala sjukfrånvaron sedan 2014. Det finns inte någon skillnad i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män. Tidigare år har kvinnor haft en högre sjukfrånvaro.

Kompetensförsörjning

Riksdagsförvaltningen har genomfört en uppföljning av kompetensförsörjningsstrategin som togs fram 2013.

Under året har förvaltningsgemensamma kompetensutvecklingsinsatser genomförts i form av bland annat projektutbildning och språkutbildning. Introduktionsutbildningen för nya medarbetare genomförs löpande.

Riksdagsförvaltningen har ett samarbete med Regeringskansliet om kompetensutbyte. Under 2019 hade förvaltningen 6 medarbetare på utbyte, och Regeringskansliet hade 13 medarbetare på utbyte.

Förvaltningen är positivt inställd till att ta emot praktikanter och hade sju praktikanter under 2019.

Som en del av chefsutvecklingsprogrammet har samtliga chefer deltagit i diskussioner och seminarier kring utvecklingsområdet feedback. Under 2019 deltog även medarbetarna i seminarier på samma tema.

Ett arbete har inletts med att ta fram underlag till förslag om ett nytt chefs- och ledarutvecklingsprogram för perioden 2019–2022.

Liksom tidigare har en stor del av förvaltningens chefer deltagit i så kallade handledningsgrupper, vilket innebär att chefer träffas i mindre grupper under ledning av en extern handledare. Även teamledare på säkerhetsenheten och samordnare inom lokalvården har deltagit i särskilda handledningsgrupper.

Nya chefer i förvaltningen har erbjudits utbildning i lönesättande samtal samt grundläggande arbetsmiljöutbildning. Chefer som är nya i chefsrollen erbjuds alltid den externa utbildningen *Ny som chef*.

Under 2019 hade förvaltningen 133 anställningar utannonserade (67 anställningar 2018 och 101 anställningar 2017). Antalet mottagna ansökningar var 4 910 med en variation på 3–192 per anställning (2018: 2 498, 2–266 per anställning, 2017: 3 952, 2–170 per anställning).

Utveckla och stärka ledningskommunikationen

Under 2019 inleddes en satsning på ledningskommunikation i tre steg.

Det första steget var tre timmars utbildning för cheferna i förvaltningen. Nästan alla chefer (68 av 70) deltog. Kursen leddes av strateger och kommunikatörer på kommunikationsavdelningen. Det blev totalt nio kurstillfällen under perioden maj–augusti.

Syftet med utbildningen var att förse alla chefer inom förvaltningen med kunskaper och verktyg i ledningskommunikation och att gemensamt utveckla

strukturen för en effektiv ledningskommunikation. Utvärderingen visade på ett mycket gott resultat.

Det andra steget i satsningen var workshoppar där förvaltningens chefer fick tillämpa kunskaperna från utbildningen i praktiken, bland annat genom att kartlägga ledningskommunikationen inom den egna avdelningen och identifiera förbättringsområden. Det tredje steget är individuell coachning för alla chefer, och planen är att genomföra den under 2020.

Chefer – rekrytering och struktur

Under året har fem chefer rekryterats – tre kvinnor och två män. Könsfördelningen i chefsgruppen är jämn. Kvinnornas andel är 47 procent, vilket är relativt lika jämfört med tidigare år (43 procent 2018 och 47 procent 2017). Medelåldern för cheferna i Riksdagsförvaltningen är 51 år, vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Tabell 37 Antal chefer fördelat efter ålder och kön 2019-12-31

Åldersintervall	Kvinnor	Män	Totalt 2019	Andel av samtliga (%)	Totalt 2018	Totalt 2017
25–34 år	–	1	1	1	–	–
35–44 år	6	4	10	15	10	12
45–54 år	14	19	33	48	30	31
55–59 år	7	9	16	24	16	11
>59 år	5	3	8	12	9	10
Totalt	32	36	68	100	65	64

Förvaltningen som attraktiv arbetsgivare

Förvaltningen har tagit fram en kommunikationsplan för att synliggöra Riksdagsförvaltningen som en attraktiv arbetsgivare. En del i planen är använda LinkedIn som kanal (se även avsnitt 3.3 Kunskap om riksdagen). Det omfattar en plattform där Riksdagsförvaltningen presenterar myndighetens arbete och uppdrag samt publicerar lediga anställningar. Vidare har bilder lagts till i alla förvaltningens platsannonser. En broschyr om Riksdagsförvaltningen som arbetsgivare har tagits fram för att delas ut vid anställningsintervjuer, på mässor, till nya medarbetare och vid vissa evenemang. Dessutom har nya sidor med temat Arbeta hos oss publicerats på riksdagen.se.

Avtal och förhandlingar

Riksdagsförvaltningen och de centrala arbetstagarorganisationerna har med anledning av ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd om rätten att kvarstå i anställning träffat en överenskommelse om ändrad uppsägningstid i chefsavtalet för riksdagens myndigheter. Konsekvensändringar har även införts i villkorsavtalen för riksdagens myndigheter.

Arbetsgivaren och de lokala arbetstagarorganisationerna Saco, fackförbundet ST och Seko har under året träffat ett nytt lokalt avtal om ersättning vid beredskap och avtal om nya löner från den 1 november 2019.

Arbetsmiljö

En bra arbetsmiljö bidrar till att göra Riksdagsförvaltningen till en attraktiv, utvecklande och hälsofrämjande arbetsplats. Ett av förvaltningens arbetsmiljömål är att öka förutsättningarna för delaktighet för medarbetarna inom förvaltningen. Förvaltningens arbete i enlighet med samverkansavtalet är ett av verktygen för delaktighet. Resultatet av den utvärdering som gjordes av avtalet i slutet av 2018 och som redovisades 2019 visar att samverkansarbetet i stort fungerar bra men att det även finns behov av fortsatt utveckling. Ett annat arbetsmiljömål är att ytterligare stärka ledarskapet i organisationen. Ledarskap stod i fokus vid årets chefskonferens där ett tema var ledningskommunikation. Förvaltningen har också genomfört feedbackutbildningar för chefer och tagit fram en feedbackguide med praktiska övningar. Alla medarbetare har erbjudits möjlighet att delta i föreläsningar inom feedback. Detta arbete kommer att fortsätta nästkommande år. Vissa aktiviteter som är kopplade till arbetsmiljömålen och som var planerade att genomföras under året har flyttats fram till 2020.

Ett partsgemensamt arbete med att ta fram nya mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön har påbörjats. De nya målen kommer att gälla för 2020–2022.

Riksdagsförvaltningen har ansvar för den fysiska arbetsmiljön där ledamöter och partikanslier har sina arbetsplatser, eftersom arbetet bedrivs i riksdagens lokaler. Under 2019 utfördes skyddsronder för att säkerställa en god fysisk arbetsmiljö.

Samverkansgruppen för arbetsmiljö har sammanträtt fyra gånger under året och diskuterat aktuella teman. Därutöver har löpande arbete pågått med arbetsmiljöronder, arbetsskador och utbildning i arbetsmiljö för nya chefer.

I november 2019 genomfördes en medarbetarundersökning för hela förvaltningen. Resultatet kommer att bearbetas under 2020 och ligga till grund för arbetet med att utveckla Riksdagsförvaltningen och med det framtida strategiska arbetsmiljöarbetet.

Likabehandling

En partsgemensam likabehandlingsplan har tagits fram för 2019–2022. Planen omfattar områden som rör arbetsförhållanden, förvärvsarbete och föräldraskap, trakasserier, intern rörlighet samt rekrytering. Åtgärder i enlighet med likabehandlingsplanen vidtogs under 2019. En lönekartläggning enligt diskrimineringslagen är genomförd för 2019.

Friskvård

Målsättningen med Riksdagsförvaltningens friskvård är att bevara det friska friskt, öka frisknärvaron, minska antalet arbetsskador och förkorta tiden för rehabilitering i samband med sjukskrivning. Vidare ingår att göra ledamöter och anställda medvetna om betydelsen av en livsstil som minskar riskerna för fysisk och psykisk ohälsa samt stimulera och motivera till vardagsmotion.

Friskvården inriktas särskilt på att aktivera dem som är fysiskt inaktiva, både på individ- och på gruppnivå. Under 2019 genomfördes bland annat följande aktiviteter: hälsoprofiler, coachning, friskvårdsdagar, stegtävling samt kurser och rådgivning om stress, sömn, avspänning och kost. Vidare har det varit möjligt att styrketräna och delta i motions- och styrkepass.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Riksdagsförvaltningen arbetar löpande med att förbättra tillgängligheten för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Tillgänglighet ska inte vara ett hinder för att kunna arbeta i eller besöka riksdagens byggnader.

Under året har ett stort antal aktiviteter genomförts för att förbättra tillgänglighet och användbarhet i riksdagens byggnader. Bland annat har arbetet med att förbättra kontrastmarkeringar i trappor både in- och utvändigt fortsatt, liksom arbetet med förbättring av kontrastmarkeringar vid wc-stolar på toaletter i de publika miljöerna. Belysning har bytts ut och förbättrats på flera ställen. Det sedan tidigare påbörjade arbetet som syftar till att tillgodose behovet av säkra, tillgängliga och smidiga entréer har avslutats i två av byggnaderna under året. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att anpassa lokaler där det finns ett sådant behov.

Arbetet med att förbättra tillgängligheten i Riksdagsförvaltningens digitala kanaler har intensifierats under 2019 för att säkerställa att kraven i den nya lagstiftningen, lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service, efterlevs senast september 2020 då de sista åtgärderna måste vara genomförda.

Riksdagsförvaltningens miljöarbete

Riksdagsförvaltningen är sedan 2009 miljöcertifierad enligt ISO 14001. Det betyder att miljöarbetet är systematiserat i ett miljöledningssystem. Riksdagsstyrelsen har fattat beslut om följande övergripande miljömål för Riksdagsförvaltningen:

- minska utsläppen av växthusgaser
- minska energianvändningen
- minska mängden avfall
- minimera förekomsten av farliga ämnen i riksdagens hus
- begränsa miljöpåverkan genom hållbara inköp.

Utgångspunkten för miljömålen är de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt samt de områden där Riksdagsförvaltningen har bedömt att verksamheten påverkar miljön i högre grad.

Riksdagsförvaltningen har under 2019 sett över miljömålen inför en ny miljömålsperiod. Riksdagsstyrelsen beslutade i mars om övergripande miljömål för 2019–2022. Därefter har riksdagsdirektören fastställt detaljerade miljömål för perioden. Handlingsplaner för hur miljömålen ska uppnås har också utarbetats under året.

I enlighet med miljömålen har förvaltningen under året minskat koldioxidutsläppen från sina fordon med 20 procent och reducerat innehav av köldmedia i kylanordningar motsvarande nästan 68 ton koldioxid. Beträffande klimatkompensering för flygresor utanför EU har förvaltningen valt att avvakta med detta för att säkerställa att klimatkompensation genomförs på ett ansvarsfullt sätt.

Därutöver fortsatte förvaltningen arbetet med att bland annat minska energianvändningen i samband med renovering av ledamotshuset, minska mängden avfall och med att ställa miljökrav i upphandlingar.

Åtgärder planeras och vidtas utifrån de detaljerade miljömålen. Miljöarbetet följs upp och redovisas för riksdagsstyrelsen tre gånger om året i samband med tertialuppföljningarna av Riksdagsförvaltningens övriga verksamhet.

Finansiell redovisning

4.1 Resultaträkning

(Belopp anges i tkr)

	Not	2019-01-01– 2019-12-31	2018-01-01– 2018-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	1 561 877	1 475 189
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	33 288	33 050
Intäkter av bidrag	3	0	7
Finansiella intäkter	4	1 665	2 534
Summa		1 596 831	1 510 780
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal och ledamöter	5	-1 221 936	-1 052 263
Kostnader för lokaler	6	-77 463	-59 795
Övriga driftskostnader		-349 660	-352 732
Finansiella kostnader	7	-232	-657
Avskrivningar och nedskrivningar		-54 940	-51 571
Summa		-1 704 231	-1 517 019
Verksamhetsutfall		-107 400	-6 239
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		516 122	518 211
Lämnade bidrag	8	-516 122	-518 211
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	9	-107 400	-6 239

4.2 Balansräkning

(Belopp anges i tkr)

Tillgångar	Not	2019-12-31	2018-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		36 025	24 668
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		3 450	4 042
Summa		39 476	28 710
Materiella anläggningstillgångar	11		
Byggnader, mark och annan fast egendom		1 179 932	1 178 632
Förbättringsutgifter på annans fastighet		18 960	10 028
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		113 594	108 287
Pågående nyanläggningar		260 777	89 292
Summa		1 573 263	1 386 239
Finansiella anläggningstillgångar	12		
Andelar i bostadsrättsföreningar		2 159	2 159
Summa		2 159	2 159
Fordringar			
Kundfordringar	13	2 433	8 674
Fordringar hos andra myndigheter	14	38 145	26 086
Övriga fordringar		171	195
Summa		40 748	34 955
Periodavgränsningsposter	15		
Förutbetalda kostnader		42 840	43 044
Upplupna intäkter		3 307	0
Summa		46 147	43 044
Avräkning med statsverket	16	-64 429	-122 723
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		128 085	186 887
Kassa, plusgiro och bank		30	30
Summa		128 115	186 917
Summa tillgångar		1 765 480	1 559 301

(Belopp anges i tkr)

Kapital och skulder	Not	2019-12-31	2018-12-31
Myndighetskapital	17		
Statskapital		853 037	850 559
Donationskapital		2 141	2 161
Balanserad kapitalförändring		-5 620 240	-5 427 592
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-107 400	-6 239
Summa		-4 872 462	-4 581 111
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	18	5 722 875	5 429 610
Övriga avsättningar	19	8 023	7 382
Summa		5 730 898	5 436 992
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	691 136	522 629
Skulder till andra myndigheter		40 770	28 946
Leverantörsskulder		100 850	77 247
Övriga skulder		18 545	18 266
Summa		851 302	647 087
Periodavgränsningsposter	21		
Upplupna kostnader		47 963	49 804
Övriga förutbetalda intäkter		7 779	6 528
Summa		55 742	56 332
Summa kapital och skulder		1 765 480	1 559 301

4.3 Anslagsredovisning

(Belopp anges i tkr)

Ramanslag 2019-12-31	Not	Ingående överförings- belopp	Årets tilldelning enl. anslags- direktiv och regleringsbrev	Indragning	Totalt disp. belopp	Netto utgifter	Utgående överförings- belopp
Uo 01 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. Ap.1 Riksdagens leda- möter och partier m.m.	22	32 055	926 469	0	958 524	-966 492	-7 968
Uo 01 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag Ap.1 Förvaltnings- kostnader	23	29 457	819 396	0	848 853	-821 715	27 138
Uo 01 2:3 Riksdagens fastighetsanslag Ap.1 Riksdagens fastighetsanslag	24	66 807	100 000	0	166 807	-116 679	50 127
Uo 01 6:5 Stöd till politiska partier Ap.1 Stöd till politiska partier	25	-3 889	171 500	0	167 611	-167 537	73
Uo17 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer Ap.1 Stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer		0	15 000	0	15 000	-15 000	0
Summa anslag		124 430	2 032 365	0	2 156 794	-2 087 423	69 371

Redovisning av beställningsbemyndiganden i årsredovisningen

Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden	
Uo 01 6:5 Ramanslag					
<i>Stöd till politiska partier</i>					
Ap. 1 Stöd till politiska partier	169 200	126 941	126 941	126 941	
Uo 17 13:4 Ramanslag					
<i>Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer</i>					
Ap. 1 Stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer	15 000	15 000	15 000	15 000	
Summa	184 200	141 941	141 941	141 941	0

4.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusental kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter (BEA-lagen) och tillhörande föreskrift RFS (2016:4).

Lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. bedöms inte tillämplig för Riksdagsförvaltningen.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) tillämpar Riksdagsförvaltningen den 5 januari som brytdag. Efter brytdagen har fakturor som överstiger 100 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

För semesterdagar som har intjänats före 2009 avräknas fr.o.m. 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2018 på 5 596 tkr har 2019 minskat med 728 tkr till 4 868 tkr.

Avsättningar för riksdagsledamöternas pensioner och inkomstgarantier samt omställningsstöd undantas från bestämmelserna om kostnadsmässig anslagsavräkning, i enlighet med 2 kap. 11 § BEA-lagen. I redovisningen för budgetåret 2018 var förändringen av dessa avsättningar bokförda direkt mot myndighetskapitalet och inte i resultaträkningen. Från och med budgetåret 2019 redovisas endast den försäkringstekniska omvärderingen av avsättningarna direkt mot myndighetskapital, och den övriga omräkningen bokförs i resultaträkningen. Detta har påverkat noterna för personalkostnader, årets kapitalförändring och förändring av myndighetskapitalet. Jämförelsetalen har inte räknats om.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgäldskontoret.

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar med en anskaffningskostnad på minst 30 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre bokförs som materiell anläggningstillgång.

Immateriella anläggningstillgångar

För immateriella anläggningstillgångar är motsvarande beloppsgräns 500 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre. Förbättringsutgifter på annans fastighet bokförs som anläggningstillgång om utgiften överstiger 100 tkr.

Pågående arbeten

Pågående arbeten värderas med avseende på om de ska bokföras som anläggningstillgång eller inte vid tidpunkten då lån kan tas upp för lånefinansierade anläggningstillgångar.

Tillämpade avskrivningstider

Anläggningstillgångarna skrivs av över den bedömda ekonomiska livslängden från den månad som tillgången kan tas i bruk. Budgetåret 2016 införde Riksdagsförvaltningen komponentredovisning enligt ESV:s regelverk, vilket innebär att fastigheterna kommer att skrivas av enligt komponentens beräknade nyttjandeperiod. Införandet av komponentredovisning kommer att ske successivt.

Tabell Tillämpade avskrivningstider

Typ av anläggningstillgång	Avskrivningstid
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	
Balanserade utgifter för utveckling	3 år
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3–10 år
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>	
Byggnader, mark och annan fast egendom	10–150 år
Byggnadsinventarier	3–30 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–10 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3–10 år

Bärbara datorer för ledamöter och tjänstemän redovisas inte som en anläggningstillgång eftersom den förväntade ekonomiska livslängden bedöms vara kortare än tre år.

Avsättningar för beslutade och latent pensioner och avgångsförmåner

Pensioner och avgångsförmåner till talmannen och riksdagsledamöter regleras i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter och i vissa äldre, upphävda författningar som är tillämpliga i vissa fall enligt övergångsbestämmelser.

Sedan den 1 maj 2014 finns två parallella system för avgångsförmåner: dels det tidigare systemet med inkomstgaranti, dels ett nytt system med ekonomiskt omställningsstöd. Inkomstgarantin gäller ledamöter som valts in i riksdagen före valet 2014 medan det ekonomiska omställningsstödet omfattar övriga ledamöter. Successivt kommer inkomstgarantin att ersättas av ekonomiskt omställningsstöd som avgångsförmån.

Avsättningar för ledamöternas ålderspensioner, egenlivränta och inkomstgarantier redovisades för första gången 2007 som avsättningar i balansräkningen. Sedan 2009 redovisas Europaparlamentarikernas pensioner m.m. i posten *Pensionsavsättning till ledamöter som lämnat riksdagen*.

Riksdagsförvaltningen har sedan 2008 förfinat beräkningarna för såväl ledamöternas pensioner som avgångsförmåner.

Sedan 2011 ingår även inkomstgaranti för de tjänstgörande riksdagsledamöter som har tjänat in rätt till inkomstgaranti (latent) samt en avsättning för den inkomstgaranti som sökts men inte utnyttjats (vilande).

Sedan 2015 ingår avsättningen för omställningsstödet som en latent utfästelse, och fr.o.m. 2017 ingår även beslutade omställningsstöd i avsättningen.

Den samlade kostnaden för ledamöternas intjänande av framtida pensioner och avgångsförmåner redovisas som en avsättning. Då avsättningen är undantagen från kostnadsmässig anslagsavräkning medför det att årets förändring av avsättningen inte har någon anslagspåverkan.

Från och med budgetåret 2018 har nya beräkningsgrunder använts vid beräkningen av pensionsskulden, dvs. pension och avgångsförmåner. Det är de beräkningsgrunder som SPV använder för pensionsrörelsens pensionsskuld förutom under tid en förmån är knuten till inkomstindex, balansindex eller arvodesindex. Bruttorentan är då minskad med 1 procentenhet. Under tid när förmånen indexeras med PBB-index eller följsamhetsindex har bruttorentan -0,70 % använts. Under tid när förmånen indexeras med inkomst-/balansindex eller arvodesindex har bruttorentan -1,70 % använts.

I posten balanserad kapitalförändring redovisas den upparbetade skulden fr.o.m. 2007 som huvudsakligen avser pensioner och inkomstgarantier samt omställningsstödet för ledamöterna inklusive sociala avgifter. Därmed uppvisar saldot ett stort negativt belopp. Fram t.o.m. 2018 var den balanserade kapitalförändringen -5 427 592 tkr, och under 2019 har skulden ökat med -192 648 tkr till -5 620 240 tkr.

Fordringar

Fordringar har tagits upp med de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Skulder m.m.

Skulder har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Övriga upplysningar

Riksdagsförvaltning har fr.o.m. budgetåret 2014 inte upprättat någon finansieringsanalys då BEA-lagen inte kräver det och inte heller den tidigare gällande REA-lagen.

Noter

Resultaträkning

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 1 Intäkter av anslag		
Utgifter enligt anslagsavräkningen	2 087 423	2 014 511
Minskning av intjänad semesterlöneskuld före 2009	-728	-561
Inköp av tillgångar avräknat mot statskapital	-8 697	-20 550
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	-516 122	-518 211
Summa	1 561 877	1 475 189
Utfallet i inköp av tillgångar avräknat mot statskapital avser främst renovering av bostadsrätter.		
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter av hyror	21 816	20 878
Service överenskommelse med JO	5 703	5 285
Försäljning riksdagstryck	1 967	2 483
Försäljning internttryckeriet	804	2 514
Övriga intäkter	2 998	1 890
Summa	33 288	33 050
I posten övriga intäkter ingår bland annat ersättning från Vasakronan med 1 750 tkr samt försäljning av presentartiklar, it-utrustning m.m.		
Not 3 Intäkter av bidrag		
Periodisering bidrag från Kulturfonden	0	7
Summa	0	7
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från Riksgäldskontoret	1 488	2 355
Övrigt	178	179
Summa	1 665	2 534

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 5 Kostnader för personal och ledamöter		
Kostnader för ledamöter (inkl. sociala avgifter)	-674 723	-530 817
Kostnader för personal (inkl. sociala avgifter)	-547 213	-521 446
Summa	-1 221 936	-1 052 263

varav löne- och arvodeskostnader, exkl.

sociala avgifter	-775 932	-652 684
------------------	----------	----------

Från och med 2019 redovisas övrig förändring av avsättningen av pensioner och liknande förpliktelser till ledamöter i resultaträkningen, se Tilläggsupplysningar och noter under rubriken Redovisningsprinciper. Detta påverkar utfallet på kostnader för ledamöter (inkl. sociala avgifter).

Not 6 Kostnader för lokaler

Lokalkostnader	-77 463	-59 795
Summa	-77 463	-59 795

Ökningen av lokalkostnader beror på evakueringskostnader med anledning av renovering av ledamotshuset.

Not 7 Finansiella kostnader

Ränta till Riksgäldskontoret	-223	-646
Övrigt	-9	-11
Summa	-232	-657

Not 8 Lämnade bidrag

Stöd till politiska partier	-167 537	-170 839
Stöd till partigrupperna i riksdagen	-311 340	-311 387
Stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	-15 000	-15 000
Nordiska rådet	-15 365	-14 478
IPU	-1 155	-1 070
OSSE	-1 269	-1 156
Skolbidrag	-3 327	-3 198
Övrigt	-1 129	-1 083
Summa	-516 122	-518 211

I posten övrigt ingår bland annat bidrag till Sveriges nationaldag 600 tkr, Rifo 265 tkr och Veteranföreningen 240 tkr.

Not 9 Årets kapitalförändring

Avskrivningar anslagsfinansierade anläggningstillgångar	-6 917	-6 239
Årets förändring av avsättning för pensioner, inkomstgarantier och omställningsstöd till ledamöter	-100 483	0
Summa	-107 400	-6 239

Från och med 2019 redovisas övrig förändring av avsättningen av pensioner och liknande förpliktelser till ledamöter i resultaträkningen, se Tilläggsupplysningar och noter under rubriken Redovisningsprinciper. Detta påverkar utfallet på årets förändring av avsättning för pensioner, inkomstgarantier och omställningsstöd till ledamöter.

Balansräkning

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 10 Immateriella anläggningstillgångar		
<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>		
IB anskaffningar	116 234	103 161
Årets anskaffningar	19 372	13 074
Tidigare års avskrivningar	-91 567	-82 321
Årets avskrivningar	-8 015	-9 246
Bokfört värde	36 025	24 668
 <i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
IB anskaffningar	9 064	5 946
Årets anskaffningar	300	3 118
Tidigare års avskrivningar	-5 022	-4 534
Årets avskrivningar	-892	-488
Bokfört värde	3 450	4 042
Summa bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	39 476	28 710
 Not 11 Materiella anläggningstillgångar		
<i>Byggnader, mark och annan fast egendom</i>		
IB anskaffningar	1 984 453	1 945 420
Årets anskaffningar	19 560	32 061
Årets utrangeringar	-22 293	0
Fört från pågående nyanläggningar	15 755	6 973
Tidigare års avskrivningar	-805 822	-786 852
Årets utrangeringar, avskrivningar	8 871	0
Årets avskrivningar	-20 592	-18 969
Bokfört värde	1 179 932	1 178 632
 Taxeringsvärden	528 966	405 551

Flertalet av fastigheterna är taxerade som specialenhet allmän byggnad, vilket innebär att de inte åsatts något taxeringsvärde. Fastigheter med taxeringsvärde är Iason 1, Milon 9, Kvasten 8, Aurora 2 och Ormsaltaren 6. Taxeringsvärdet beräknades 2019, nytt taxeringsvärde beräknas vart tredje år. Taxeringsvärdet för 2018 har ändrats jämfört med föregående år.

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>		
IB anskaffningar	29 540	19 104
Årets anskaffningar	10 595	10 436
Tidigare års avskrivningar	-19 511	-18 760
Årets avskrivningar	-1 664	-751
Bokfört värde	18 960	10 028
IB anskaffningar		
<i>Maskiner, inventarier, installationer, byggnadsinventarier m.m.</i>		
IB anskaffningar	401 083	371 607
Årets anskaffningar	29 189	40 893
Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	-15 538	-11 417
Tidigare års avskrivningar	-292 796	-282 096
Årets avskrivningar	-23 777	-22 117
Årets utrangeringar, avskrivningar	15 433	11 417
Bokfört värde	113 594	108 287
<i>Pågående nyanläggningar</i>		
IB anskaffningar	89 292	38 248
Årets anskaffningar	187 240	58 016
Avslutade, fört till Byggnader, mark och annan fast egendom	-15 755	-6 973
Bokfört värde	260 777	89 292
Pågående nyanläggningar består av upparbetade kostnader för Cephalus 357 tkr, ledamots- huset 257 924 tkr, RÖ Entré rikspan (etapp 3) 1 660 tkr, Sammanträdespoolen 600 tkr, lo- kalanpassningar Iason 120 tkr och fasadrenovering RÖ (etapp 2) 116 tkr.		
Summa bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 573 263	1 386 239
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar		
Andelar i bostadsrättsföreningar, bokfört värde	2 159	2 159
Bokfört värde	2 159	2 159
Not 13 Kundfordringar		
Vasakronan, lokalanpassningar Jakobsgatan 6, 4 tr	0	6 250
Övriga kundfordringar	2 433	2 424
Bokfört värde	2 433	8 674

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 14 Fordringar hos andra myndigheter		
Mervärdesskattefordran	34 738	20 999
Fordran JO, överenskommelse m.m.	3 396	3 864
Övrigt	11	1 223
Summa	38 145	26 086
Not 15 Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda hyror	18 853	17 512
Förutbetalda kostnader, årskort flyg	3 219	4 207
Förutbetalda kostnader, årskort tåg	11 650	12 246
Förutbetalda kostnader, Crayon	301	752
Övriga förutbetalda kostnader	8 817	8 327
Upplupna intäkter	3 307	0
Summa	46 147	43 044
Upplupna intäkter avser främst förlikningsavtal med Vasakronan på 2 962 tkr.		
Not 16 Avräkning med statsverket		
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	182 537	185 839
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats	-182 537	-185 839
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	-128 319	-117 854
Redovisat mot anslag	1 904 886	1 828 672
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 845 865	-1 839 137
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-69 298	-128 319
<i>Fordran semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
Ingående balans	5 596	6 157
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-728	-561
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	4 869	5 596
Summa avräkning med statsverket	-64 724	-122 723

*(Belopp anges i tkr)***Not 17 Förändring av myndighetskapitalet**

	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2018	-850 559	-2 161	5 427 592	6 239	4 581 111
Ingående balans 2019	-850 559	-2 161	5 427 592	6 239	4 581 111
Föregående års kapitalförändring	6 219	20	0	-6 239	0
Årets investeringar	-8 697	0	0	0	-8 697
Årets kapitalförändring	0	0	0	107 400	107 400
Årets förändring av avsättningar till pensioner samt övriga förmåner	0	0	192 648		192 648
Summa årets förändring	-853 037	-2 141	5 620 240	107 400	
Utgående balans 2019	-853 037	-2 141	5 620 240	107 400	4 872 462

Saldot på Balanserad kapitalförändring består huvudsakligen av kostnader för avsättningar för ledamöternas pensioner och inkomstgarantier inklusive sociala avgifter som ännu inte har utbetalats. I praktiken innebär det att kostnaderna redovisas löpande men att anslagsavräkningen görs först när pensionerna och inkomstgarantierna betalas ut.

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 18 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
<i>Pensioner för tjänstemän</i>		
Ingående avsättning	4 035	851
Årets pensionskostnad	903	3 737
Årets pensionsutbetalningar	-1 792	-552
Utgående avsättning	3 147	4 035
<i>Tillkommer särskild löneskatt med</i>	<i>763</i>	<i>979</i>
<i>Pensionsavsättning till ledamöter</i>		
Ingående avsättning	3 701 826	3 290 141
Varav avgångna ledamöter	2 777 851	2 202 417
Varav aktiva ledamöter	923 974	1 087 724
Avsatt till pensioner	382 494	511 559
Årets pensionskostnad	13 220	-18 711
Årets pensionsutbetalningar	-87 896	-81 162
Utgående avsättning	4 009 644	3 701 827
Varav avgångna ledamöter	2 911 863	2 777 851
Varav aktiva ledamöter	1 097 781	923 974
<i>Tillkommer särskild löneskatt med</i>	<i>972 740</i>	<i>898 063</i>
I utgående avsättning ingår ledamöters pensioner med 4 001 865 tkr samt latent tilläggsbelopp med 7 779 tkr.		
<i>Inkomstgaranti för ledamöter som lämnat riksdagen</i>		
Ingående avsättning	307 301	174 939
Årets kostnad för inkomstgarantier	-7 895	163 007
Årets utgifter för inkomstgarantier	-52 507	-30 645
Utgående avsättning	246 899	307 301
<i>Tillkommer särskild löneskatt med 34 741 tkr och arbetsgivaravgifter med 32 587 tkr</i>	<i>67 328</i>	<i>85 721</i>
<i>Inkomstgaranti för ledamöter i riksdagen</i>		
Ingående avsättning	269 671	386 597
Årets kostnad för inkomstgarantier	-1 875	-1 583
Årets förändring av inkomstgarantier	-3 417	-115 343
Utgående avsättning	264 379	269 671
<i>Tillkommer särskild löneskatt med 19 601 tkr och arbetsgivaravgifter med 57 682 tkr</i>	<i>77 283</i>	<i>78 401</i>

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
<i>Omställningsstöd till ledamöter</i>		
Ingående avsättning	63 623	31 738
Årets kostnad för omställningsstöd	-369	-250
Årets förändring av omställningsstöd	-1 853	32 135
Utgående avsättning	61 401	63 623
<i>Tillkommer arbetsgivaravgifter med</i>	<i>19 292</i>	<i>19 990</i>
Summa avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	5 722 875	5 429 610
Not 19 Övriga avsättningar		
<i>Kompetensåtgärder</i>		
Ingående balans	7 382	6 962
Utnyttjat under året	-373	-559
Årets avsättningar	1 013	979
Utgående balans	8 023	7 382
Summa övriga avsättningar	8 023	7 382
Not 20 Lån i Riksgäldskontoret		
Ingående balans	522 629	461 962
Under året upptagna lån	216 078	104 703
Årets amorteringar	-47 571	-44 037
Utgående balans	691 136	522 629
Av riksdagen beviljad låneram (enl. anslagsdirektivet)	1 120 000	650 000
Not 21 Periodavgränsningsposter		
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	34 182	32 805
Upplupna löner och arvoden inkl. sociala avgifter	5 535	4 251
Övriga upplupna kostnader	8 247	12 748
Förutbetalda intäkter	2 142	1 133
Förutbetalda hyresintäkter	5 637	5 395
Summa periodavgränsningsposter	55 742	56 332

Anslagsredovisning

<i>(Belopp anges i tkr)</i>	2019	2018
Not 22 Utg.omr. 01 2:1 Ap. 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 %)	27 794	27 139
Under året har 7 968 tkr utnyttjats av anslagskrediten.		
Not 23 Utg.omr. 01 2:2 Ap. 1 Riksdagens förvaltningsanslag		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 %)	24 581	24 434
Årets tilldelade medel på förvaltningsanslaget uppgår till 819,4 miljoner kronor och det ingående anslagssparandet från 2018 uppgick till ca 29,5 miljoner kronor. Anslagsutfallet för 2019 är 821,7 miljoner kronor, vilket innebär att det upparbetade anslagssparandet minskat till 27,1 miljoner kronor. En post med lägre utfall än planerat är avskrivningar. Inom anslagsutrymmet avsattes också en dispositionsmedelspost som till stor del inte utnyttjats.		
Not 24 Utg.omr. 01 2:3 Ap. 1 Riksdagens fastighetsanslag		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 %)	3 000	3 600
Anslagskonstruktionen på fastighetsanslaget är sådan att den avses bestämmas år från år för att kunna hantera variationer i utfallet för fastighetsverksamheten. För 2019 sattes anslagsnivån till 100 miljoner kronor och det tidigare anslagssparande på 66,8 miljoner kronor behölls. Utfallet för 2019 uppgår till 116,7 miljoner kronor och anslaget har minskat med 50,1 miljoner kronor. Ett antal större underhållsprojekt har dock inte genomförts och uppvisar ett lägre utfall än planerat. Inom anslaget avsattes också en dispositionsmedelspost för oföretsedda åtgärder som inte behövde utnyttjas. Det kan bli aktuellt att återlämna en del av det totala anslagssparandet under 2020.		
Not 25 Utg.omr. 01 6:5 Ap. 1 Stöd till politiska partier		
Av riksdagen beviljad anslagskredit (3 %)	5 076	5 009

4.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp anges i tkr)

	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram Riksgälden					
<i>Verksamheten</i>					
Beviljad	120 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Utnyttjad	76 944	66 118	66 747	64 076	52 906
<i>Fastigheter</i>					
Beviljad	1 000 000	550 000	500 000	500 000	500 000
Utnyttjad	614 192	456 511	395 215	386 396	398 482
<i>Kontokrediter Riksgälden</i>					
Beviljad	184 587	183 914	176 120	168 251	164 751
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Räntekonto Riksgälden</i>					
Ränteintäkter	1 488	2 355	2 270	2 184	1 174
Räntekostnader	223	646	663	637	338
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Avgiftsintäkter	33 288	33 050	31 717	31 035	31 968
Beräknat belopp enligt anslagsdirektivet	0	0	0	0	0
Anslagskredit					
<i>Beviljad</i>					
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	27 794	27 139	26 409	26 014	25 556
Riksdagsförvaltningens förvaltningskostnader	24 581	24 434	23 037	21 461	21 169
Stöd till politiska partier	5 076	5 008	5 166	5 166	5 136
Riksdagens fastighetsanslag	3 000	3 600	3 390	3 000	2 700
<i>Utnyttjad anslagskredit</i>					
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	7 967	0	0	0	0
Riksdagsförvaltningens förvaltningskostnader	0	0	0	0	0
Stöd till politiska partier	0	3 889	0	0	0
Riksdagens fastighetsanslag	0	0	0	0	0

	2019	2018	2017	2016	2015
Anslagssparande					
<i>Ramanslag</i>					
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	0	32 055	43 334	36 490	37 983
Riksdagsförvaltningens förvaltningskostnader	27 138	29 457	30 492	42 037	47 442
Stöd till politiska partier	73	0	69	69	319
Riksdagens fastighetsanslag	50 127	66 807	44 029	49 428	17 649
Bemyndiganden					
Stöd till politiska partier	169 200	166 950	172 200	171 200	171 200
<i>Utestående åtaganden</i>	126 941	125 224	129 098	129 098	129 098
Stöd till riksdagspartier- nas kvinnoorganisationer	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Utestående åtaganden</i>	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Personal					
Medelantalet anställda (st)	683	689	671	642	637
Antalet årsarbetskrafter (st)	626	618	602	583	591
Driftskostnad per årsarbetskraft*	1 457	1 420	1 355	1 337	1 259
Kapitalförändring					
Årets	-107 400	-6 239	-68 718	-609 707	-181 463
Balanserad	-5 620 240	-5 427 592	-4 792 007	-4 188 209	-4 034 515

* Med driftskostnad avses personalkostnader, övriga driftkostnader enligt resultaträkningen exklusive avskrivningar och alla direkt hänförliga kostnader avseende riksdagsledamöter.

Riksdagsstyrelsens uppdrag och ersättningar

Nedan redovisas riksdagsstyrelsens ledamöters uppdrag som styrelse- och rådsledamöter i andra statliga myndigheter och uppdrag som styrelseledamöter i aktiebolag samt de ersättningar³² som betalades ut av Riksdagsförvaltningen 2019.

Ersättningar till riksdagsstyrelsens ledamöter den 31 december 2019

(Belopp anges i kr)

	Ersättning
Andreas Norlén (M), ordförande	2 086 972
<i>Övriga uppdrag:</i> Kurirengruppen i Sverige AB, suppleant Länstidningen Östergötland AB, suppleant Förvaltningsaktiebolaget Länstidningen Östergötland, suppleant	
Erik Ezelius (S), ledamot	923 245
<i>Övriga uppdrag:</i> Radio Tidaholm Aktiebolag, ordförande	
Annelie Karlsson (S), ledamot	936 269
Tobias Billström (M), ledamot	926 670
Jessika Roswall (M), ledamot	946 881
<i>Övriga uppdrag:</i> Juristbyrån A Roswall AB, ordförande Länsstyrelsen i Uppsalas insynsråd, ledamot Domarnämnden, ledamot	
Hans Wallmark (M), ledamot	1 087 591
<i>Övriga uppdrag:</i> Svenska Medialen AB, ordförande Norrköpings Tidningars Media AB, ledamot Sverige-Emil AB, ledamot	
Mattias Karlsson i Norrhult (SD), ledamot	930 634
Per Ramhorn (SD), ledamot	926 925
Anders W Jonsson (C), ledamot	948 840
<i>Övriga uppdrag:</i> Randello AB, ordförande	
Mia Sydow Mölleby (V), ledamot	930 185
<i>Övriga uppdrag:</i> Riksrevisionens parlamentariska råd, ledamot	
Janine Alm Ericson (MP), ledamot	870 269
<i>Övriga uppdrag:</i> Speedheater System AB, suppleant	

³² Med ersättning avses summan av ersättningar och andra förmåner som återfinns på kontrolluppgiften från Riksdagsförvaltningen 2019.

Mattias Jonsson (S), suppleant	802 932
<i>Övriga uppdrag:</i> Förvaltnings AB Järmtorgskvarteret, ledamot	
Pia Nilsson (S), suppleant	820 632
<i>Övriga uppdrag:</i> Sala Sparbank, ledamot	
Karin Enström (M), suppleant	951 269
Lotta Finstorp (M), suppleant	915 793
Lars Hjalmered (M), suppleant	848 280
<i>Övriga uppdrag:</i> Lindholmen Science Park AB, ledamot	
Julia Kronlid (SD), suppleant	803 325
Björn Söder (SD), suppleant	753 373
<i>Övriga uppdrag:</i> Kristianstads Airport AB, ledamot	
Ulrika Heie (C), suppleant	809 925
<i>Övriga uppdrag:</i> Sätra Bruk AB, ledamot Br Johanssons Bygghandel AB, suppleant Ramsågen Invest AB, suppleant XL-Bygg Tibro AB, suppleant BJT Hyvel AB, suppleant Insynsrådet för Yrkeshögskolan, ledamot	
Maj Karlsson (V), suppleant	797 852
Annika Hirvonen Falk (MP), suppleant	538 535
<i>Övriga uppdrag:</i> Nämnden för brottsskadeersättning, suppleant	
Ingvar Mattson, riksdagsdirektör	1 703 916

Ledamöter och suppleanter som har avgått ur riksdagsstyrelsen ³³*(Belopp anges i kr)*

	Ersättning
Anders Ygeman (S), ledamot till och med den 21 januari 2019	51 797
Jonas Eriksson (MP), suppleant till och med den 3 november 2019	810 720
Maria Ferm (MP), suppleant till och med den 30 januari 2019	44 823

³³ Här redovisas ledamöter och suppleanter som har avgått ur riksdagsstyrelsen och de ersättningar som Riksdagsförvaltningen betalade ut till dem 2019. Med ersättning avses summan av ersättningar och andra förmåner som återfinns på kontrolluppgiften från Riksdagsförvaltningen 2019.

Årsredovisningens undertecknande**Myndighetens chef undertecknar härmed årsredovisningen för år 2019**

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm 2020-02-19

Ingvar Mattson, riksdagsdirektör

Riksdagsstyrelsens ledamöter undertecknar härmed årsredovisningen för år 2019

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm 2020-02-19

Andreas Norlén, ordförande

Erik Ezelius, ledamot

Annelie Karlsson, ledamot

Tobias Billström, ledamot

Jessika Roswall, ledamot

Hans Wallmark, ledamot

Mattias Karlsson, ledamot

Per Ramhorn, ledamot

Anders W Jonsson, ledamot

Maj Karlsson, ledamot

Janine Alm Ericson, ledamot

